

1 | 2023

český
časopis
historický

The Czech Historical Review

Ročník 121 / Založen 1895

© Historický ústav AV ČR, v. v. i., Praha 2023

ISSN 0862-6111 (tištěná verze / print)

ISSN 2570-9208 (elektronická verze / electronic)

OBSAH | CONTENTS

---

12. sjezd českých historiků | *12th Congress of Czech historians*

SOUBIGOU Alain

T. G. Masaryk a čeští historici:

dějiny jednoho nedorozumění ve veřejném prostoru 7

(Masaryk and Czech historians: history of a misunderstanding
in public space)

(Masaryk et les historiens tchèques: histoire d'un malentendu dans l'espace public)

Studie | *Studies*

PEŠEK Jiří

Humanitní vědy a vzdělanci v 19. a 20. století 17

(The Humanities and Intellectuals in the 19th and 20th centuries)

PÁNEK Jaroslav

Česká a obecná tematika na světových kongresech historiků (1990–2022) 33

(Czech and general topics at world congresses of historians /1990–2022/)

VOREL Petr

Jak se hodnotí kvalita historikovy vědecké práce (Evaluace výsledků
české historické vědy podle Metodiky17+ za léta 2016–2020) 49

*(How to evaluate the quality of a historian's scientific work /Evaluation
of the results of Czech historical science according to Methodology 17+
for 2016–2020/)*

HLAVAČKA Milan

Etika historické práce v éře společenské proměny 77

(The ethics of historical work in the era of social transformation)

Materiály | Materials

STARÝ Marek
Deskové právo českých měst a „inkolátní“ privilegia z doby Rudolfa II. 93
(*Land tables right of Bohemian towns and “inkolat” privileges
from the time of Rudolf II*)

SLAVÍČEK Jan
Družstevnictví v českých zemích do první světové války 119
(*Cooperative Movement in the Bohemian Lands until the First World War*)

Přehled bádání | *Research overview*

DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ Dana
Středověká domácnost. Cesty výzkumu 169
(*Medieval Household and Research Directions*)

Obzory literatury | *Review articles and reviews*

Recenze

Michal DRAGON
Středověká knihovna Starého Města pražského 197
(František Šmahel)

Lucie DOLEŽALOVÁ – Magda KRÁLOVÁ (edd.)
Opuscula. Neznámá dílka z rukopisů Kříže z Telče 200
(František Šmahel)

Matthias KLUGE
*Verschuldete Könige. Geld, Politik und die Kammer des Reiches
im 15. Jahrhundert* 204
(Martin Nodl)

Miriám HLAVAČKOVÁ <i>Pútnik. Sonda do života stredovekých pútnikov. Kráľ Mikuláš Ujlaki a jeho cesta do Ríma</i> (Peter Bučko)	207
Gerd SCHWERHOFF <i>Verfluchte Götter. Die Geschichte der Blasphemie</i> (Petr Kreuz)	212
Petr VOREL <i>Šmalkaldská válka v evropských dějinách 1546–1547</i> (Michaela Hrubá)	217
Hana JORDÁNKOVÁ – Ludmila SULITKOVÁ <i>Přebělohorské Brno. Hospodářský potenciál města a sociální situace jeho obyvatel</i> (Jan Lhoták)	221
Eva DRAŠAROVÁ – Martin KLEČACKÝ – Martin KLEMENT – Luboš VELEK <i>Nedostatek odvahy ke smíru. Edice dokumentů k pokusům o česko-německé vyrovnání: 1912–1915</i> (Pavel Cibulka)	227
Kristýna KAUCKÁ <i>„Taková tlačení na jednom dvorečku!“, aneb, První pozemková reforma na velkostatkách Křivoklát, Plasy a Radnice (1918–1938)</i> (Pavel Dufek)	231
David MAJTENYI – Jiří RAJLICH <i>Říkali jim španěláci</i> (Tomáš Baletka)	236
Ludwig von MISES <i>Socialismus: ekonomická a sociologická analýza</i> (Marek Skála)	239
<i>Zprávy o literatuře</i>	247

*The 23rd International Conference on the History of Concepts.
Global Modernity: Emotions, Temporalities and Concepts* 265
(Tomáš W. Pavlíček)

*XVI. mezinárodní konference editorů diplomatických dokumentů
ve Varšavě* 269
(Jindřich Dejmek)

Nekrology

Eva Melmuková-Šašecí (25. února 1932 – 5. listopadu 2022)
(Sixtus Bolom-Kotari) 275

Milan Hauner (4. března 1940 – 26. září 2022)
(Jan Němeček) 283

Jan Wanner (21. srpna 1940 – 14. prosince 2022)
(Jindřich Dejmek) 289

Knihy a časopisy došlé redakci 295

Výtahy z českých časopisů a sborníků 295

STUDIE

Jak se hodnotí kvalita historikovy vědecké práce (Evaluace výsledků české historické vědy podle Metodiky17+ za léta 2016–2020)

PETR VOREL

PETR VOREL: How to evaluate the quality of a historian's scientific work (Evaluation of the results of Czech historical science according to Methodology 17+ for 2016–2020)

The study deals with the genesis of evaluation processes of the results of science and research in history in the Czech Republic. It summarises the fundamental problems related to the relationship between the evaluation of the results of basic and applied research and the funding of individual workplaces. The attention is focused on the current state of the art, i.e., the progress and results of evaluation according to Methodology 17+ for the past five-year period (2016–2020), defines the main weaknesses of this system and explains why bibliometric tools are unusable for history (and other humanities) in practice and why they are not considered at all in the national assessment of science and research in these fields. It introduces discussion topics related to the currently ongoing adjustment of the entire evaluation system so that it takes more into account the discipline specifics of individual scientific areas.

Keywords: History – evaluation of science and research – 2016-2020 – evaluation systems – Czech Republic

Je to nepochybně jen souhra časových náhod, ale v posledních letech se pravidla hodnocení vědy a výzkumu v České republice mění koordinovaně s konáním sjezdů českých historiků. Z pozice předsedy hodnotících panelů, do kterých byly vždy samostatně zahrnuty i historické vědy, jsem proto na minulém olomouckém sjezdu (2017) mohl veřejnost seznámit s průběhem i hlavními výsledky celostátního hodnocení našeho oboru v rámci tzv. Metodiky 13+ (za období 2013–2015, vyhodnocené v roce 2017).¹ Nyní v Ústí nad Labem (2022) si dovoluji shrnout průběh první pětileté fáze hodnocení v rámci tzv. Metodiky 17+ (za období 2016–2020, vyhodnocené v roce 2022).

Rozdíl je velmi podstatný. I když mají tyto dva hodnotící systémy skoro stejné názvy, lišící se jen číslovkou, ve skutečnosti probíhaly hodnotící procesy zcela odlišně a za jiných podmínek. Než se zaměřím na specifika našeho vědního oboru, dovoluji si přiblížit některé obecnější souvislosti, aby bylo zřejmější, v jakém rámci muselo hodnocení výsledků v historických vědách probíhat.²

První zásadní odlišností bylo záměrné přerušování kontinuity. Namísto postupného evolučního zdokonalování systému byl zvolen revoluční postup náhlé změny. To s sebou ovšem přinášelo problémy každé revoluce. „Starý režim“ byl rychle odstraněn z historické scény, ale nebylo úplně jasné, co by jej mělo nahradit. Zadání (tedy původní schválený text Metodiky 17+, který vešel v platnost 8. února 2017)³ představovalo sice ideální obraz výsledného nového hodnotícího systému, ovšem bez bližší specifikace detailů a konkrétních postupů. Ty byly upřesňovány až v prvních letech zavádění nového evaluačního systému do hodnocení vědy a vý-

---

1 Petr VOREL, *Historická věda a její bodové hodnocení v České republice za období 2013–2015*, ČČH 116, 2018, s. 131–157.

2 S ohledem na citlivost daného tématu (o peníze jde přeci vždy až v první řadě) postupuji níže v textu s využitím historických metod: Jako argumenty užívám jen ty informace, které byly publikovány či jinak veřejně prezentovány věrohodně doložitelným způsobem, nemohu se spolehnout na kuloárová sdělení „z druhé ruky“, a vlastní historickou paměť jako primární informační zdroj mohu použít jen v těch situacích, kde nejsem vázán mlčenlivostí. V těch případech, kdy lze předpokládat absenci primární pramenné základny, je možné vyslovit hypotézu o motivaci aktérů popisovaných dějů na základě jejich postupu a dosažených výsledků.

3 Návrh Metodiky 17+ předložil ke schválení vládě České republiky její tehdejší místopředseda Pavel Bělobrádek. Schválena byla na zasedání vlády dne 8. února 2017 jako usnesení č. 107. Samotný text Metodiky 17+ vydal Odbor Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace Úřadu vlády ČR tiskem v roce 2018 v české i anglické verzi: *Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací*, Praha 2018 (ISBN 978-80-7440-199-2). Tato publikace je stále k dispozici i na webových stránkách Úřadu vlády České republiky, viz www.vyzkum.cz, složka „Hodnocení VaVaI“, zde příloha.

zkumu.⁴ A pochopitelně následně i do financování těchto aktivit v rámci rozdělování finančních prostředků na rozvoj výzkumné organizace (RVO), respektive na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO), které příslušný poskytovatel rozděluje mezi jím zřizované výzkumné organizace (VO).

Zmíněné rozšíření názvu příslušné rozpočtové kapitoly o dvě slova nebylo samoúčelné. Odráželo skutečnost, že přímá úměra mezi dosaženými výsledky vědy a výzkumu a mezi objemem zdrojů poskytovaných na DKRVO není nároková. Nový hodnotící systém má i na celostátní úrovni poskytnout jen data, týkající se vědecké kvality pracovišť. Nic jiného. Tyto informace si poskytovatel sám vyhodnotí a v rámci přerozdělení finančních prostředků na DKRVO může proporčně více podpořit pracoviště zatím méně výkonné, v němž však spatřuje značný potenciál, který chce dlouhodobě koncepčně rozvíjet.

V tom je zásadní rozdíl od předchozí Metodiky 13+. Ta ve výsledku generovala určitý počet tzv. RIV-ových bodů,⁵ kterými byly pomyslně oceňovány přesně specifikované druhy výsledků, členěné navíc do kvalitativní škály. U jednotlivých oborových skupin byla tato struktura odlišná. Tyto RIV-ové body, shromážděné za průběžné pětileté období, byly přímým podkladem pro výpočet finanční částky, získané na RVO. Meziročně se vždy ten nejstarší rok odečítal a nový přičítal. V seg-

---

4 Pro tento proces se v oficiálních dokumentech vžilo užívání termínu „implementace“, přímo převzatého z angličtiny (z původně latinského slovesa „impleo“). Jednoduché zkratky, běžně používané v evaluační dokumentaci, rozepisují při prvním použití v textu (samotná zkratka je pak uvedena v závorce). Formou komentující poznámky pod čarou pak v některých případech blíže vysvětlují další termíny, které v nedávných letech zdomácněly v projektové a hodnotící dokumentaci (většinou jde o anglicismy, přejaté z přírodních a technických věd), které by mohly být humanitně vzdělanému čtenáři i v daném kontextu méně srozumitelné.

5 Zkratka RIV je odvozena od názvu veřejné databáze, známé jako „Rejstřík informací o výsledcích“ (myšleny výsledky vědy a výzkumu). Jde o skvěle fungující základní celostátní databázi, do které výzkumné organizace pravidelně a povinně v jednorozhodných intervalech vykazují všechny výsledky, které za příslušný rok činností příslušné VO vznikly. V databázi RIV jsou pochopitelně evidovány konkrétní autoři příslušných výsledků i jejich afiliace na vykazující VO. V prvních letech implementace M17+ jsem se i na nejvyšší úrovni evaluačního systému setkával s názorem, že databáze RIV je vlastně zbytečná, protože má pouze národní charakter (výsledky do ní vykazují VO z České republiky). Brzy se ukázalo, že takový názor je mylný. Naopak. Dlouhodobě budovaná databáze tohoto typu (kterou mohou České republiky závidět i vyspělejší země Evropské unie) je mimořádně cenným zdrojem dat pro hodnocení dlouhodobého vývoje výzkumných aktivit nejen jakékoli VO v ČR, ale také individuálních tvůrců výsledků vědy a výzkumu. Obsahuje konkrétní data v dlouhé časové řadě (systematicky od roku 2002, výběrově i starší), takže snadno umožňuje i zpětné ověření výsledků, které byly do systému RIV vykazány neoprávněně (nesplňují definici výsledku), s chybnou afiliací autora či s jinými závadami. Aktuálně je tato databáze veřejně dostupná na <https://www.isvavai.cz/riv> (stav k 17. 1. 2023).

mentu veřejných vysokých škol probíhalo stanovení výše RVO v závislosti na dosaženém počtu RIV-ových bodů na úrovni VO, tedy jednotlivých vysokých škol.

Tento model bodového hodnocení, který byl přímo provázán s prerozdělováním finančních prostředků z veřejných zdrojů, pochopitelně omezoval poskytovatele v jejich strategických záměrech, ale měl i určité výhody. Pro společenské a humanitní vědy bylo tou hlavní výhodou primární rozdělení celkové dotační částky na RVO podle oborových skupin. Věděli jsme tedy, jaký podíl z celku je předem určen pro institucionální financování vědy a výzkumu v humanitních vědách. Ona „bodová soutěž“ pak probíhala jen uvnitř celé oborové skupiny, a jednotlivé vědy navzájem nepřibuzné si nekonkurovaly. Jinak to ani nešlo, protože například v chemii se RIV-ové body získávaly za jiné typy výsledků a v kontextu zcela odlišných publikačních zvyklostí, než je tomu v historii či jiných humanitních vědách.

I bodový hodnotící systém tehdy evolučně dospěl k logickému poznání, že všechny vědní obory nelze hodnotit podle stejných kritérií, což každý vědec s jen trochu širším rozhledem považuje za logickou samozřejmost, ale profesionálním evaluátorům to je nutné vysvětlovat stále znovu. Obecnou nevýhodou bodových systémů tohoto typu jsou však vcelku očekávatelné inflační trendy. Systém byl nastaven tak, že generoval zájem o co nejvyšší zisk RIV-ových bodů (a následně i vyšší dotace na RVO) a mohl motivovat k pragmatické tvorbě velkého množství výsledků bez ohledu na jejich skutečný vědecký význam či vůbec smysl. U některých VO skutečně k takovým promyšleným postupům docházelo, zvláště tam, kde na úrovni řízení univerzit, fakult, ústavů či kateder (ale třeba i muzeí) převládl jednoduchý krátkodobý manažerský přístup, cílený na „těžbu zdrojů“, nad vědeckou odpovědností.

To byl ten známý „kafemlejnec“, jak se této formě prerozdělování finančních prostředků na RVO, užívané do roku 2012, hanlivě říkalo. Jistou setrvačností se pak termín „kafemlejnec“ trochu nespravedlivě přenášel i na druhou, upravenou verzi bodové formy hodnocení (Metodika13+), i když ta již obsahovala (určitě v humanitních oborech) výrazné kvalitativní škálování. Zatímco dřívější „kafemlejnec“ pomyslně oceňoval každou vykázanou knihu čtyřiceti body (bez ohledu na její rozsah a obsah),⁶ v rámci Metodiky13+ byl nastaven třicetinasobný bodový rozdíl mezi excelentní publikací mezinárodního významu (120) a publikací podprů-

---

6 Původní chybné nastavení v první fázi tzv. „kafemlejnků“ (hodnocení výsledků z let 2010–2012) vůbec neobsahovalo kvalitativní kritérium. Výsledky stejného typu získávaly stejný počet bodů (kniha jako kniha). To v našich oborech počátkem druhé dekády 21. století krátkodobě iniciovalo vlnu publikovaných „knih“ o rozsahu těsně nad 50 stran tisku (to byl minimální rozsah, aby publikace splňovala definici druhu výsledku), neboť bylo z hlediska bodového hodnocení výhod-

měrnou, u které však byl ještě shledán alespoň malý vědecký přínos (4). U knih, které byly mezi vědecké výsledky vykázány neoprávněně, systém počítal s přidělením záporných sankčních bodů (−20).

Za vykazování výsledků do systému RIV byly od samého počátku vzniku této databáze zodpovědné samy VO. I když možnost zpětné kontroly díky databázi RIV stále existuje (i řadu let nazpět), tak v reálném čase bylo velmi náročné všechny požadované výsledky verifikovat. U některých to vůbec nebylo možné. Manipulace s výsledky v zájmu navyšování počtu RIV-ových bodů však byly problémem především pro technické a přírodní vědy, např. v případě výsledků typu „užitný vzor“ či „patent“, ale i v případě některých výsledků publikačních, včetně těch, evidovaných v databázi Web of Science (WoS). Procesem verifikace a kvalitativního škálování procházely totiž jen výsledky nebibliometrizovatelné.⁷ U výsledků bibliometrizovatelných se počet RIV-ových bodů automaticky odvozoval od bibliometrických indexů příslušných časopisů. Pokud někdo podváděl v případě bibliometrizovatelných výsledků (například vykázal jako publikační výsledek základního výzkumu recenzi či nekrolog), nebylo v silách odborných a verifikačních panelů (OVHP) takové případy odhalit. V případě oboru „historie“ jsme ale takový problém nemě-

---

nější publikovat rozsáhlejší studie jako samostatné „knižní“ tituly než jako časopisecké články. Blíže k tomu P. VOREL, *Historická věda a její bodové hodnocení*, s. 137–138.

- 7 Tímto těžko vyslovitelným slovem se v současné době rozumí jakékoli jiné výsledky krom článků v časopisech nebo ve sbornících, evidovaných v celosvětových databázích WoS a SCOPUS. Bibliometrický systém byl původně vyvinut (jak název napovídá) pro knihovnickou evidenci jednotlivých časopiseckých článků s odkazy v poznámkovém aparátu vědeckých časopisů, a to v převážně anglojazyčném prostředí. Původně vznikaly bibliometrické systémy (vytvářené manuálně bez pomoci techniky) jen v rámci dílčích oborů: anatomie (1917), historie (1923), chemie (1927) a později další. Až zavádění výpočetní techniky umožnilo od roku 1969 vytváření složitějších počítačových databází. S využitím výpočetní techniky se začaly bibliometrické údaje využívat i v rámci tzv. scientometrie, pro kterou bylo vytvořeno několik evaluačních nástrojů (např. citační ohlas, impakt faktor, Hirschův index a další). Nejrozšířenějšími databázemi, se kterými scientometrie pracuje, jsou právě WoS a SCOPUS. I když historické vědy stály u zrodu bibliometrických systémů před sto lety, nenastal u nich ani v souvislosti se zaváděním elektronických databází přechod od původního účelu tohoto nástroje ke scientometrickému využití právě proto, že časopisecké studie nejsou v daném vědním oboru hlavním typem vědeckého výstupu. U systematicky pracujícího historika jsou časopisecké články zpravidla jen přípravnou fází při tvorbě dlouhodobého vědeckého díla, jehož výstupem je v našem oboru standardně vědecká monografie (tj. z hlediska současné kategorizace výsledků to je „odborná kniha“). Nejvýznamnější vědecké výsledky, které v oboru historie vznikají, patří proto mezi výsledky tzv. nebibliometrizovatelné, což je pouze kritérium technické, nikoli kvalitativní. V různých dotaznicích, týkajících se vědecké činnosti, proto historik (i kterýkoli jiný humanitní vědec) složitě přemýšlí, co má u svého jména vyplnit v kolonce „Hirschův index“, protože v našich oborech se tento index vůbec nepoužívá a nejsou k dispozici relevantní data, na jejichž základě by bylo možné něco analogického vytvořit.

li, protože výstupů bibliometrizovatelných vykazoval tehdy náš obor jen velmi malé množství.

Rozhodující většina všeho, co VO v oboru historie vykazaly do RIV-u, procházela ve fyzické podobě (knihy i časopisy) rukama členů OVHP, kteří v případě časopisů prováděli jen binární „verifikaci“ (zda článek splňuje kritéria vědeckého výstupu), ale v případě knih a kapitol v knihách bylo jejich úkolem kvalitativní šestistupňové škálování.⁸ Při tomto postupu, při kterém každý jednotlivý vykázaný výsledek posuzovali nejméně dva členové OVHP, se dala poměrně efektivně zachytit většina neoprávněně vykázaných výsledků. Tedy nejen těch, které nesplňovaly definici druhu (např. texty popularizačního charakteru, které neměly žádný vědecký přínos), ale ze systému jsme odstraňovali například i některé zjevné plagiáty či výsledky, jejichž tvůrce neměl vůči vykazující VO příslušný pracovní-právní vztah. Výhodou tohoto postupu byl celoplošný záběr: Evaluační systém bral v nějaké míře v potaz veškerou vědeckou produkci, která byla za hodnocený kalendářní rok ze strany VO vykázána v rámci celé České republiky. Myslím, že pro hodnocení společenských a humanitních věd se ten „bodový“ model evolučně vyvíjel (na rozdíl od věd technických a přírodních) docela dobře a po dalších dílčích úpravách mohl poskytovat poměrně přesná data o kvalitě výsledků jednotlivých pracovišť. Chybou však byla ona přímá úměra mezi počtem získaných „bodů“ a přidělovanými finančními prostředky. Systém, který měl poskytovat data o kvalitě vědeckého výzkumu, se stal mechanismem k přerozdělování veřejných finančních prostředků. To bylo na tom systému podle mého názoru špatné, nikoli samotné postupy, kterými probíhalo hodnocení, alespoň v rámci toho segmentu humanitních věd, za který jsem v té době zodpovídal.

Už v průběhu tříletého období, během kterého se hodnotily výsledky za léta 2013–2015 podle Metodiky13+, probíhala příprava zavedení jiného systému, který by odstranil právě onu výše zmíněnou vazbu mezi získanými „body“ a vyšší přidělených finančních prostředků. Jednalo se o poměrně náročný projekt Ministerstva

---

8 Ve srovnání s jinými vědními skupinami tak leželo už tehdy těžiště hodnocení společenských a humanitních věd v posuzování „peer review“ panelovou formou. Například z celkového počtu 11 980 nebibliometrizovatelných výsledků, předložených za rok 2013 k fyzické kontrole všem panelům napříč vědními obory, jich společenské a humanitní vědy posuzovaly 11 105, tedy 92,7 %. V rámci společenských a humanitních věd vykazoval obor „Historie“ každý rok zdaleka nejvíc výsledků (každý rok okolo 1800). Konkrétní jména a institucionální afiliace všech jedenácti historiků, kteří tehdy v rámci příslušného OVHP verifikovali a hodnotili publikační výstupy v oboru historie, byly v době hodnocení veřejně známy; uvedl jsem je ve výše citované studii. Podrobnější informace viz P. VOREL, *Historická věda a její bodové hodnocení*, s. 140–141, 144.

školství, mládeže a tělovýchovy, finančně podporovaný z Evropského sociálního fondu. Nesl dlouhý název „Individuální projekt národní – Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací“ (zkráceně „IPN Metodika“). Z tohoto projektu vznikl velmi obsáhlý návrh jiného systému hodnocení, který byl blízký britskému modelu. Jeho funkčnost v českém prostředí však bylo nutné ověřit. Toto tzv. pilotní ověření bylo realizováno v průběhu roku 2015;⁹ jeho realizaci řídil prof. Ing. Vlastimil Růžička, CSc., emeritní rektor Vysoké školy chemicko-technologické Praha.

Pro pilotní ověření navrhované metodiky byly v rámci projektu „IPN Metodika“ vybrány dva vědní obory, chemie a historie. Řízení té části pilotního ověření, která se týkala oboru historie, bylo svěřeno do mých rukou. Jako zkušební pracoviště bylo osloveno několik institucí různého typu, tak aby bylo možné srovnávat podmínky rozvoje daných oborů v odlišných typech výzkumných organizací. Pro obor „historie“ souhlasily se svou rolí pomyslného „pokusného králíka“ dvě veřejné vysoké školy (Filosofická fakulta Jihočeské univerzity České Budějovice a Filosofická fakulta Univerzity Pardubice), dva ústavy Akademie věd České republiky (Historický ústav a Ústav soudobých dějin), Národní technické muzeum Praha a Národní archiv Praha.

Pilotní ověřování bylo zaměřeno na jeden obor (historie), ale v kontextu celé vědní oblasti (Humanities). Pilotní hodnotící struktury tedy byly ustaveny pro všechny humanitní vědní obory, které se na vybraných VO pěstovaly (vedle 6.1 History and archeology také 6.2 Languages and literature a 6.3 Philosophy, ethics and religion), ale hlavním cílem bylo posoudit výsledky historických věd. Tomu také odpovídalo personální obsazení zastřešujícího hlavního panelu (Humanities – main panel), ve kterém zasedli výhradně historici: prof. Michael North (Universität Greifswald, Německo), doc. Václav Ledvinka (Archiv hlavního města Prahy) a prof. Jiří Pešek (Univerzita Karlova Praha). Členy samotného hodnotícího panelu pro historické vědy tvořili výlučně zahraniční oboroví specialisté: prof. Frank Hadler (Universität Leipzig, Německo), prof. Alessandro Catalano (Università di Padova, Itálie), prof. Mark Hengerer (Ludwig-Maximilians-Universität München, Německo) a prof. Leoš Müller (Stockholm University, Švédsko).

Relativně krátká doba, která byla k dispozici na přípravu pilotního ověření této metodiky, s sebou pochopitelně přinášela určité komplikace. Největším pro-

---

9 I s ohledem na tuto skutečnost bylo na jeden rok (2015) přerušeno průběžné celostátní hodnocení podle Metodiky13+. V roce 2014 se hodnotily výsledky za rok 2013; v letech 2016–2017 se hodnotily výsledky za léta 2014–2015.

blémem, který jsem v dané souvislosti musel řešit, byla otázka angažmá zahraničních oborových specialistů. I když jejich účast na tomto projektu byla relativně dobře honorovaná (i na evropské standardy), přesto byl málokdo ochoten věnovat několik měsíců svého času problematice evaluačních procesů v České republice a pilotnímu ověřování navržených postupů ve svém vědním oboru. Navíc i když jednání panelu probíhala v obecně srozumitelné angličtině, podstatná část výsledků, které měl panel hodnotit v rámci historických věd, byla publikována česky. Alespoň dobrá pasivní znalost českého jazyka se ukázala být podmínkou k tomu, aby panelista vůbec věděl, co hodnotí. Během letních a podzimních měsíců roku 2015 odvedl však tento panel skvělou práci. Její součástí byla i fyzická návštěva všech hodnocených pracovišť a komunikace s jejich vedením a pracovníky.

Panel byl schopen jasně formulovat závěry, týkající se jak kvality hodnocených pracovišť, tak i úpravy původního návrhu metodiky, jejíž pracovní verzi (jejíž použitelnost se měla vyzkoušet právě pilotním ověřením) v rámci projektu "IPN Metodika", vypracovalo pro MŠMT mezinárodní konsorcium Technopolis. Pro historické vědy bylo důležité například jazykové ohrazení vůči původnímu návrhu konsorcia Technopolis, který předpokládal, že vybrané excelentní výsledky, které mají posuzovat hodnotící panely, mohou být pouze v angličtině. Tato formulace byla uvedena v části Q007 původního dokumentu. Rozporoval jsem ji hned v první fázi hodnotícího procesu v připomínkovém formuláři z 19. ledna 2015.¹⁰ Tyto argumenty byly akceptovány a do seznamu změn byla zařazena i krátká, ale pro humanitní vědy důležitá úprava "Not in English only".¹¹

Tyto zdánlivé detaily si dovoluji zdůraznit z jednoduchého důvodu: Setkáváme se s nimi opakovaně při každé změně metodiky hodnocení vědy a výzkumu. Pro technické a přírodní vědy je angličtina v podstatě jediným jazykem, ve kterém má smysl publikovat významné výsledky vědy a výzkumu. Pro humanitní vědy to ale rozhodně neplatí. Jaký by mělo smysl chtít po vědcích, zabývajících se románskou filologií, aby svoje výzkumy publikovali anglicky? I pro významnou část Evropy, pro kterou je jedním z pramenných jazyků němčina (to je i případ našeho území), je stále nutné v historických vědách komunikovat v jazykově německém prostředí. Když se někdo zabývá dějinami renesance v 15.–16. století, tak logicky musí publikovat svoje výzkumy také italsky, aby získal náležitou odezvu věcně příslušné

10 Petr VOREL, *Připomínkový formulář expertního týmu KA4 – Velké pilotní ověření*, 15. ledna 2015 (archiv autora).

11 Vlastimil RŮŽIČKA and KA4 team, *R&D Evaluation Methodology & Funding Principles – Pilot testing*, power-pointová prezentace prezentovaná na závěrečné konferenci pilotního projektu "IPN Metodika", Praha 15. října 2015, fol. 18 (archiv autora).

oborové komunity. Takových příkladů bychom našli v humanitních vědách spoustu.

Z projektu „IPN Metodika“ koncem roku 2015 vznikl podrobný návrh nového hodnotícího systému, který v sobě začleňoval zkušenosti z cyklického hodnocení Akademie věd ČR a reflektoval i současnou evaluační praxi ve „starých“ zemích Evropské unie. Vcelku realisticky bylo možné předpokládat, že tento návrh v nějaké upravené či mírně redukované podobě nahradí tehdejší Metodiku13+. To naznačoval i posun personální: Odborná garantka projektu „IPN Metodika“, chemička prof. Jitka Moravcová, byla koncem roku 2015 kooptována do Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) a byla jmenována předsedkyní poradního orgánu této rady, tedy Komise pro hodnocení výsledků (KHV). Pro další jednání vlády ČR byl v březnu 2016 vypracován stručný technický návrh dalšího postupu, jehož cílem bylo nahrazení tehdejší Metodiky13+ novým hodnotícím modelem, který vzešel z projektu „IPN Metodika“.

V průběhu jara roku 2016 však došlo k zásadní změně, jejíž skutečné pozadí neznám. Z veřejně dostupných materiálů však usuzuji, že do přípravy nového hodnotícího systému výrazně zasáhli zástupci vlivného průmyslového sektoru, kterým na dosavadních evaluačních systémech vadila skutečnost, že více oceňují výsledky základního vědeckého výzkumu (převážně publikační), nikoli výzkumu aplikovaného, který by mohl vést k finančně vyjádřitelným benefitům. V tomto smyslu se jasně vyslovil předseda Asociace výzkumných organizací ing. Libor Kraus. Ten sám uvádí, že podnět ke vzniku úplně odlišného modelu hodnocení (jehož výsledkem byl později schválený návrh Metodiky17+) vzešel od Asociace výzkumných organizací s cílem více podpořit z dotačních zdrojů na DKRVO hlavně ty „užitečné“ výsledky aplikovaného výzkumu, které mají potenciál přinést nějaký zisk. Zní to sice nelogicky, neboť v průmyslově vyspělém světě obvykle nejsou komerční aplikovaný výzkum a vývoj systémově dotovány z veřejných finančních zdrojů¹² (naopak soukromý sektor investuje i do základního výzkumu), ale na tomto místě mi nepřisluší komentovat politická rozhodnutí. Nicméně podle slov L. Krause to byla právě Aso-

---

12 Cituji definici z obecně dostupných zdrojů: „...Asociace výzkumných organizací (AVO) byla založena v roce 1990 v Brně. Jako dobrovolné sdružení právnických a fyzických osob zastupuje zájmy především těch subjektů, jejichž dosažené výsledky výzkumu a vývoje jsou v převážné míře komerčně využívány. V současné době reprezentuje téměř 8 tisíc lidí činných v této oblasti. Je jediným sdružením v ČR, které reprezentuje aplikovaný výzkum a vývoj v podnikatelské sféře, tedy výzkum **rozvíjený a provozovaný převážně z privátních zdrojů** a mimo sektor Akademie věd a vysokých škol....“ Převzato z https://cs.wikipedia.org/wiki/Asociace_vyzkumných_organizací (17. 1. 2023); též viz <https://vedavyzkum.cz/z-domova/asociace-vyzkumných-organizací> (17. 1. 2023).

ciace výzkumných organizací, která vytvořila „... vlastní návrh M2017+, který byl poskytnut Úřadu vlády, Sekci pro vědu, výzkum a inovace, počátkem léta 2016 ...“. Autor sice RVVI a KHV vyčítá, že původní verzi metodiky, formulovanou Asociací výzkumných organizací, během druhé poloviny roku 2016 upravili a rozšířili, ale se změnou, kterou jím řízená asociace prosadila, je vcelku spokojen. Za přesnou charakteristiku nově schváleného materiálu považují závěrečná slova z komentáře L. Krause: „...Ale jak se říká, *„dábel je skryt v detailech“*, které zatím nejsou dopracovány...“.¹³

Ano, toto byl hlavní problém nově schválené Metodiky17+. Bylo dosaženo jednoho dílčího cíle (zrušení bodového hodnocení, přímo vázaného na přerozdělování dotace na RVO), ovšem za cenu toho, že vůbec nebylo jasné, jak bude další hodnocení postupovat. Text „Metodiky17+“ byl jen pomyslnou „prázdnou slupkou“, o jejíž obsahu jsme ani jako nově jmenovaní předsedové odborných panelů (OP) vlastně nic nevěděli, krom zcela vágních vyjádření ze strany pracovníků Úřadu vlády, kteří v tom sami neměli jasno.

Není divu, že nově schválená Metodika17+ se stala terčem kritiky ze strany vědeckých institucí, veřejných vysokých škol i dalších výzkumných organizací,¹⁴ neboť její základní struktura (vzniklá v prostředí Asociace výzkumných organizací) odrážela především představy „...těch subjektů, jejichž výsledky výzkumu a vývoje jsou v převážné míře komerčně využívány...“. Těžko tedy mohla vyhovovat institucím, které své vědecké aktivity primárně zaměřují na základní výzkum, což jsou veřejné vysoké školy a Akademie věd ČR. Tedy instituce, které rozhodujícím způsobem zajišťují základní vědecký výzkum v rámci celé České republiky a na výnosy z komercializace svých vědeckých objevů dosáhnou jen v omezené míře. Proto je pro ně existenčně důležitý podíl institucionálního financování na jejich rozpočtu.

---

13 Ing. Kraus zveřejnil svůj komentář k nové přijaté Metodice17+ už necelé dva týdny poté, co byl tento materiál schválen vládou ČR; viz Libor KRAUS, *Nové hodnocení výzkumných organizací*, AVObloguje, 21. února 2017, viz <https://avobloguje.wordpress.com/2017/02/21/nove-hodnoceni-vyzkumnych-organizaci/> (17. 1. 2023). Uvedené citace jsou přejaty z tohoto veřejného zdroje.

14 Bezprostřední reakce na schválenou Metodiku17+ přehledně a s logickým komentářem shrnují Vlastimil RŮŽIČKA – Vladimír MAJER, *O Metodice M17+, co je a co není*, Portál Vědavýzkum.cz – Nezávislé informace o vědě a výzkumu (26. 5. 2017), viz <https://vedavyzkum.cz/blogy-a-komentare/vlastimil-ruzicka/o-metodice-m17-co-je-a-co-neni> (17. 1. 2023). Odkazové linky z tohoto textu na zdrojové texty (zprávy z řešení projektu apod.) však již v současné době nefungují a jsou přesměrovány na komerční stránky herní společnosti Casino Arena, stejně jako původní hlavní informační web projektu „IPN Metodika“ (www.metodika.reformy-msmt.cz).

Výsledky základního výzkumu samy o sobě nemohou přinášet bezprostřední finanční benefity. Naopak základní výzkum vyžaduje k zajištění své kontinuity značné investice, aniž je předem jasné, zda výsledek bude komercializovatelný, či nikoli. Bez nových vědeckých poznatků (které nelze získat jinak než výzkumem základním) se však neobejde žádný aplikovaný výzkum. Naproti tomu soukromé výzkumné organizace (tedy ty soukromé podnikatelské subjekty, které se ucházejí o finanční podporu z DKRVO) významné výsledky základního výzkumu do systému RIV nevykazují, ale ve srovnání s veřejnými vysokými školami a Akademií věd ČR čerpají více než sedminásobek finančních zdrojů, plynoucích z komercializace výsledků vědy a výzkumu.¹⁵ Tento rozpor, tedy diskuse o alokaci zdrojů a o tom, zda je důležitější financovat v rámci DKRVO výzkum základní či aplikovaný, provázejí tvorbu evaluačních systémů od samotného počátku a s ohledem na výše uvedené skutečnosti ani při vzniku Metodiky17+ nenastal v této oblasti v rámci České republiky dlouhodobě stabilní konsenzus.

Se zaváděním nové metodiky hodnocení se začínalo v roce 2017 znovu od pomyslné „píky“. Nová metodika je členěna na pět modulů, ve kterých mají být hodnoceny: kvalita vybraných výsledků (M1), výkonnost výzkumu (M2), společenská relevance (M3), viabilita (M4) a strategie a koncepce (M5). Pokud si pod některými z těchto modulů nedovedete ani po důkladném prostudování textu Metodiky17+ (viz výše pozn. č. 3) představit, co vlastně a jak by se mělo hodnotit, tak nepropadejte melancholii. Tyto drobné detaily byly upřesňovány průběžně. Hlavní rozdělení spočívalo v tom, že (M1) a (M2) měly být realizovány hned od roku 2017 na celostátní úrovni (k tomu byly ustaveny odborné panely), realizace (M3) až (M5) měla proběhnout na úrovni jednotlivých poskytovatelů až na závěr pětiletého cyklu. Teprve později mělo být upřesněno, jakou budou mít jednotlivé moduly vlastně pro výsledné hodnocení váhu.

Ano, právě tato informace v Metodice17+ chyběla na samotném počátku: Přesnější specifikace váhy jednotlivých modulů v celém systému. K čemu jsou praktičtěji získaná data o kvalitě jednotlivých výsledků, když nikdo zodpovědný nebyl

---

15 Podle statistických dat, zveřejněných Českým statistickým úřadem počátkem roku 2021, získávají Akademie věd ČR a vysoké školy dohromady ročně okolo 3 % výnosů z českých i zahraničních podnikatelských zdrojů. Naproti tomu soukromé výzkumné organizace (z nich většina je podle logiky věci organizována v Asociaci výzkumných organizací) získávají 22 % těchto zdrojů, aniž by se nějakým podstatným způsobem podílely na finančně mimořádně nákladném základním výzkumu. Tyto statistické údaje uvádí Libor KRAUS, *Výzkum v Česku: Vzdělání, kreativita, invence*, MM Průmyslové spektrum – podcastové vysílání, 3. března 2021, viz <https://www.mmspektrum.com/clanek/vzdelani-kreativita-invence> (17. 1. 2023).

schopen sdělit ani odborným panelům, do jaké míry má výsledek celostátního hodnocení ovlivňovat kvalita vybraných výsledků (M1) a do jaké míry celková výkonnost výzkumu (M2)? Přitom na základě dat, získaných v (M1) a (M2) musely panely dospět k návrhu „známky“ pro každou VO. Ani když bylo zahájeno první kompletní hodnocení i podle (M3), (M4) a (M5) v rámci vysokých škol,¹⁶ nevěděli jsme,¹⁷ jaká bude váha jednotlivých modulů.

Dobře si pamatuji (a jistě i další zainteresovaní), že na tento dotaz nám při počátečních prezentacích Metodiky17+ zástupci KHV sdělovali, že výsledná souhrnná váha modulů (M1) a (M2) by se logicky měla pohybovat kolem 85–90 %, protože hlavním cílem metodiky je hodnocení kvality vědy a výzkumu. Na „doplňující“ Moduly (M3) až (M5) mělo zbývat 10–15 % s tím, že konkrétní data budou upřesněna v průběhu hodnocení. Samotný text Metodiky17+ je v této věci poměrně vágní („...*Hodnocení výsledků podle M1 a M2 má v segmentu VŠ velkou váhu...*“)¹⁸ a k žádnému upřesnění během pěti let nikdy nedošlo. Až koncem roku 2022, na informačním setkání (pořádaném Úřadem vlády na podnět Rady vysokých škol)¹⁹ u příležitosti ukončení pátého roku implementace Metodiky17+, bylo jasně řečeno, že výslednou evaluační váhu modulů (M1) až (M5) si určuje sám konkrétní poskytovatel. Dokonce jsme se v rámci veřejné diskuse na toto téma dozvěděli přímo od výše citovaného ing. L. Krause, že Ministerstvo průmyslu a obchodu pro jím zřizované VO stanovilo souhrnnou váhu modulů (M1) a (M2) v rámci jejich vnitřního hodnotícího systému na pouhých 10 %. Je-li tomu podobně i u dalších resortních VO, tak si logicky kladu otázku, proč by měl být systém celostátního hodnocení v (M1) a (M2) konstruován s ohledem na zájmy „...*těch subjektů, jejichž výsledky výzkumu a vývoje jsou v převážné míře komerčně využívány...*“, když pro tyto subjekty v jejich vlastním hodnocení mají uvedené moduly tak malou váhu (a to

16 V prostředí veřejných vysokých škol probíhala fáze sběru dat pro (M3), (M4) a (M5) v průběhu roku 2020, jednání mezinárodních evaluačních panelů (ustavených pro každou školu zvláště) probíhala na podzim 2020 (někde fyzicky, někde v důsledku protiepidemických opatření jen online), výsledky pak byly schvalovány v průběhu roku 2021. Teprve tato fáze generovala výslednou „známku“ pro celou vysokou školu (a, b, c, d), která by měla být platná po celé další pětileté období až do dalšího kola souhrnného hodnocení ve všech pěti panelech (M1) až (M5). Výsledné hodnocení ovlivňuje přerozdělování finančních prostředků na DKRVO, ale jakým způsobem, to rozhoduje poskytovatel, v případě veřejných vysokých škol tedy MŠMT.

17 Toto konstatování se netýká mé role předsedy odborného panelu OP6 (ten neměl s (M3), (M4) a (M5) nic do činění), ale mé tehdejší pozice prorektora pro vědu, zodpovídajícího za tuto fázi hodnocení na Univerzitě Pardubice.

18 Viz pozn. č. 3, s. 29, část 5.2 Přidělení kvalitativních stupňů.

19 Konalo se 15. prosince 2022 v budově Národní technické knihovny v Praze, viz <https://radavs.cz/RVS-41.html?newsID=17251> (17. 1. 2023).

dokonce i výsledky excelentní, vybrané do hodnocení v rámci Modulu 1 a hodnocené podle hlediska společenské relevance)?

Ale přejděme už konečně od obecnějšího rámce konkrétně k historickým vědám. Ty vytvářejí v Metodice 17+ společně s archeologií samostatnou podskupinu „6.1 History and Archeology“, definovanou podle členění vědních oborů v mezinárodně uznávaném tzv. Frascati Manuálu.²⁰ Do celé oborové skupiny humanitních věd²¹ (6. Humanities) patří ještě jazykověda a literární vědy (6.2 Languages and Literature), filosofie, etika a religionistika (6.3 Philosophy, Ethics and Religionistics), dále umění, dějiny umění, scénické umění a hudba (6.4 Arts, History of arts, Performing arts, Music) a nakonec ostatní humanitní obory, které neodpovídají žádnému z předchozích podskupin (6.5 Other Humanities and the Arts). Úkolem odborného panelu pro humanitní vědy (OP6) bylo provést hodnocení kvality vybraných výsledků (M1) a výkonnosti výzkumu (M2). S tímto zadáním byli jmenováni členové odborných panelů z řad odborníků, navržených samotnými VO, tak, aby každou podskupinu zastupovali nejméně dva členové, jeden jako garant M1, druhý jako garant M2. Jejich jména vždy byla a stále jsou k dispozici na příslušných webových stránkách, zmiňuji je v závěru této studie.

Jako předseda odborného panelu pro humanitní vědy jsem mohl využít svých praktických zkušeností ze všech tří segmentů, pro které je evaluační proces důležitý: 1) pohled vědce, který je sám tvůrcem výsledků vědy a výzkumu a zná dobře oborové publikační zvyklosti;²² 2) pohled řídicího pracovníka, který s výsledky evaluačních procesů využívá pro rozvoj vlastního pracoviště;²³ 3) pohled zevnitř evaluačních systémů.²⁴ Od samotného počátku implementace Metodiky17+ jsem proto mohl (jsa vybaven dostatečnou osobní zkušeností i potřebnými argumenty) vystupovat vůči zaváděným postupům kriticky, pokud byly z hlediska

---

20 Text aktuální verze Frascati Manuálu v původní anglické verzi i v překladech viz <https://www.tacr.cz/dokumenty/frascati-manual> (17. 1, 2023).

21 V evaluačních textech se pro širší vědní oborovou skupinu používá termín FORD. Tím není míněn anglicky „brod“ („ford“), ale jde o zkratku slovního spojení „field of research and development“, tedy „oblast výzkumu a vývoje“.

22 Základní informace viz <https://www.upce.cz/prof-phdr-petr-vorel-csc>.

23 V letech 2000–2006 jsem byl vedoucím katedry historie, následně 2007–2015 děkanem Fakulty filozofické Univerzity Pardubice a 2015–2020 prorektorem Univerzity Pardubice pro rozvoj a pro vědu a výzkum.

24 V letech 2010–2011 jsem zodpovídal za realizaci cyklické evaluace části ústavů III. vědní oblasti AV ČR, v letech 2014–2017 jsem byl předsedou OVHP pro humanitní vědy v rámci Metodiky13+ a výše popsáním způsobem jsem byl angažován v realizaci pilotní fáze projektu „IPN Metodika“ v roce 2015.

humanitních věd nelogické nebo dokonce nesmyslné. Když totiž začalo probíhat od prvního roku implementace konkrétní naplňování obecných zásad, zakotvených v textu Metodiky17+, bylo zřejmé, že se znovu opakovaně setkáváme s dříve již odmítnutým pokusem hodnotit všechny vědní obory podle jednotně stanovených kritérií, definovaných podle evaluačních zvyklostí přírodních a technických věd.

Zásadní problémy s hodnocením se u našeho oboru objevily hned v prvním roce v obou modulech.

Podklady pro M1 byly získávány takto: Podle Metodiky17+, schválené v únoru 2017, vybraly VO na podzim 2017 stanovený počet excelentních výsledků²⁵ a v požadované podobě je nahlásily do systému. Novinkou bylo stanovení kritéria, podle kterého má být výsledek posuzován: přínos k poznání, nebo společenská relevance. Tento výběr měl však dva nesmyslné limity: 1) Vybraný mohly být pouze výsledky, uplatněné v roce sběru dat 2016 (resp. ty, které neprošly hodnocením výsledků za rok 2015). 2) Vykázány mohly být pouze výsledky nebibliometrizovatelné.

Tento postup byl vysvětlován tak, že se ze strany VO očekává masové vykazování excelentních výsledků aplikovaného výzkumu (např. patenty, užité vzory apod.), které předchází metodika v hodnocení opomíjela. To však nedávalo smysl, pokud VO mohly vykazovat pouze výsledky uplatněné v předchozím roce (2016), neboť za tak krátkou dobu není možné ani u skvělých výsledků aplikovaného výzkumu věrohodně prokázat jejich společenskou relevanci (i světově významný patent zpravidla začne vydělávat peníze až několik let po své registraci, pokud se ho povede zavést do praxe). Ty VO, které se i v přírodních a technických vědách zaměřují hlavně na základní výzkum, tak v některých případech neměly čím naplnit požadovaný počet excelentních výsledků, protože za svoje nejlepší výsledky samy považovaly právě ty bibliometrizovatelné (např. články v časopisech WoS, zařazené v prvním decilu či dokonce centilu).²⁶

---

25 Na každých 10 milionů Kč, poskytnutých do rozpočtu VO (i započatých), připadal jeden výsledek. Například pokud bylo VO na DKRVO poskytnuto 75 345 786 Kč, měla povinnost vykázat přesně 8 excelentních výsledků.

26 Těmito původně latinskými termíny se rozumí umístění příslušného časopisu na kvalitativní oborové škále, vytvořené bibliometrickými nástroji. Pokud jde o časopis, zařazený do prvního kvartilu (I.Q), rozumí se tím, že patří mezi nejlepší čtvrtinu (prvních 25 % na kvalitativní škále), analogicky čtvrtý kvartil (IV.Q) znamená poslední čtvrtinu, tedy nejhorších 25 %. Prvním decilem se pak rozumí nejlepší desetina (prvních 10 %), první centil znamená nejlepší setinu z celku (první 1 %)

V oboru historie byla situace o to složitější, že na rozdíl od přírodních věd nebyla nikdy dříve vedena diskuse o tom, co je z hlediska našeho oboru výsledek aplikovaný nebo experimentální. Moc nám v tom nepomůže ani Frascati Manuál, který pouze konstatuje, že (v humanitních oborech) „...jsou mezi základním a aplikovaným výzkumem nejasné hranice. Rovněž i příklady experimentálního vývoje mohou být v těchto oborech těžko identifikovatelné vzhledem k jejich odlišnosti s obory přírodních a technických věd...“.²⁷ Konkrétní modelové příklady²⁸ jsou sice zábavné, ale v praxi historika jen obtížně využitelné. V prvním roce hodnocení M1 proto vznikla řada zmatků už na straně VO. Některé vůbec nepochopily změnu, která nastala, a očekávaly, že za vykázané výsledky budou zase nějaké „body“. A jelikož bylo oznámeno, že první rok se budou v M1 hodnotit výsledky pouze podle kritéria společenské relevance, označily tímto atributem (tedy „hodnotit podle kritéria společenské relevance“) všechny vykázané výsledky, i ty které jednoznačně spadaly do výzkumu základního.

Podobně vznikla i řada nedorozumění na straně externích hodnotitelů. Ti byli sice ze strany KHV schváleni za základě návrhů, které vzešly z VO, ale samotným hodnotitelům nikdo srozumitelně nevysvětlil, jak mají hodnotit a v čem je ten systém jiný (podle kritéria „společenská relevance“ se vybrané excelentní výsledky v předchozím systému vůbec nehodnotily). Tvůrci Metodiky17+ předpokládali, že si hodnotitelé sami podrobně prostudují jejich návod a tím bude zajištěn dostatečný přenos informací. Tak to ovšem v praxi nefunguje. Někteří hodnotitelé hodnotili tak, jak byli zvyklí: Na vše, co jim přišlo k hodnocení, pohlíželi jako na výsledek základního výzkumu, v němž posuzovali pouze jeho přínos k poznání. Tím byl celý hodnotící systém už v prvním roce zatížen velkým počtem nesprávně udělených špatných „známek“ (v kvalitativně klesající škále od 1 do 5)²⁹ a pochopitelně i sub-

27 *Frascati Manuál*, 2015 (viz výše pozn. č. 15), část I-2. Pojmy a definice pro identifikaci výzkumu a vývoje, s. 56.

28 *Základní výzkum: Historikové studují historii a dopad tání ledovců na lidstvo. Aplikovaný výzkum: Historikové zkoumají reakce společnosti v minulosti na katastrofické přírodní události (např. záplavy, sucha, epidemie), aby pochopili, jak by současná společnost mohla lépe reagovat na globální změny klimatu. Experimentální vývoj: S pomocí předchozích výsledků výzkumu, historikové navrhnou novou muzejní expozici o přizpůsobení minulých lidských společností změnám životního prostředí; tato expozice slouží jako prototyp pro další muzea a školská zařízení.* Tamtéž, s. 57–58.

29 Definice jednotlivých kvalitativních stupňů je obsažena v textu Metodiky17+ (viz pozn. č. 3, s. 19). Nechci tento už tak dlouhý text zatěžovat obsáhlými citacemi, proto jen stručně shrnuji: 1 = výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání na špičkové světové úrovni; 2 = výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání na vynikající mezinárodní úrovni, ale nedosahuje nejvyšší úrovně excelence; 3 = výsledek, který je z hlediska originality, významu a obtížnosti získání mezinárodně uznávaný; 4 = výsledek, který je z hlediska

jektivním přístupem některých hodnotitelů, včetně udělování nejvyššího hodnocení („1“) bez náležitého zdůvodnění. S tím však členové odborných panelů nemohli vůbec nic dělat, protože hodnotící systém jim na počátku neumožňoval žádný korekční zásah. Garant M1 měl za úkol pouze vybrat nejprve dva vhodné externí hodnotitele, a případně další, pokud někdo slíbené hodnocené v termínu nedodal. Třetí hodnotitel byl také vybírán v případě, že se posudky lišily o dva stupně. Pokud však dodaná hodnocení byla formálně v pořádku, nemohli ani garant M1 ani předseda panelu nijak zasáhnout, i když byly v posudku zjevné rozpory (např. výsledek byl hodnocen podle jiného kritéria; nebyl soulad mezi slovním a číselným hodnocením; text posudku obsahoval slovní invektivy aj.) a výsledná „známka“ byla stanovena automaticky.

V Modulu 2, jehož cílem je posoudit celkovou výkonnost výzkumu, byly výsledky hodnoceny jen bibliometricky, tedy zahrnovaly pouze články v časopisech a sbornících, evidovaných v databázích WoS a SCOPUS. Garantům M2 tak byly jako podklad k hodnocení poskytnuty bibliometrické analýzy, objednané k tomuto účelu od provozovatelů příslušných databází. Pro historii (i ostatní humanitní vědy) však tyto podklady neměly žádný praktický smysl. Určitý význam ano, protože se jednalo o výsledky tak nesmyslné,³⁰ že na nich bylo možné exaktně

---

originality, významu a obtížnosti získání národně uznatelný; 5 = výsledek, který nesplňuje standard národně uznatelné práce.

- 30 Podle oficiálních bibliometrických analýz vycházely jako vědecky nejvýznamnější VO v našich oborech roztočivná pracoviště, která toho s humanitními vědami nemají mnoho společného. Například v roce 2019 se v bibliometrické analýze mezi nejvýznamnější VO v ČR v oboru historie a archeologie řadily Ústav výzkumu globální změny, Botanický ústav AV ČR a Česká zemědělská univerzita. To bylo zapříčiněno multioborovou atribucí některých vědeckých časopisů, evidovaných v těchto databázích. Bez ohledu na to, v jakém vědním oboru byl ten či onen článek vykázán samotným autorem (to je evidováno v databázi RIV), započítala bibliometrická analýza jeden konkrétní článek všem oborům, které má daný časopis ve své atribuci. Například měl-li jeden časopis v bibliometrických systémech atribuci k chemii, lékařským vědám a k filologii, byl v rámci bibliometrické analýzy započítán všem třem oborům bez ohledu na to, jakého tématu se vlastně týkal. V ostatních odborných panelech (s počtem bibliometrizovatelných výsledků v řádu tisíců) tento systémový problém zřejmě nikomu nevadil, ale v humanitních vědách, kde se bibliometrizovatelné výsledky počítaly v řádu desítek, vycházely nesmysly. Proto jsme si zvlášť vyžádali konkrétní seznamy hodnocených výsledků, příslušející k našim oborům. Teprve na základě jejich konkrétního posouzení byla konfuznost celého systému zjevná. Garant M2 pro obor 6.4 Doc. Karel Stibral na základě vyžádaného seznamu konkrétních článků provedl v roce 2019 detailní posouzení oborové atribuce každého z nich. Ve výsledku jsme tak mohli exaktně prokázat, že příslušného oboru se týkala pouze třetina z nich (34 %), naprostá většina (66 %) neměla s dějinami umění či příbuznými oborovými specializacemi nic společného. Přesto nám byla takto nesmyslná bibliometrická analýza poskytnuta jako závazný podklad pro hodnocení VO.

prokázat, že pro humanitní vědy nejsou bibliometrické nástroje pro hodnocení vhodné. To už však bylo uvedeno přímo v textu Metodiky17+. Modul 2 měl sice posuzovat celkovou výkonnost VO primárně pomocí bibliometrie, ale s výslovnou výjimkou. Ta se týkala společenských a humanitních věd, kde se pochopitelně už dávno před vznikem Metodiky17+ dobře vědělo, že na základě bibliometrie se celková výkonnost hodnotit nedá. Není to jen proto, že mnoho oborově významných časopisů (zvláště těch, které jsou vydávány v jiných jazycích než anglicky) záměrně vůbec neusiluje o zařazení do databází WoS nebo SCOPUS (a nic to nesnižuje na jejich kvalitě), ale ten důvod je mnohem podstatnější: Pro humanitní obory ani nejsou časopisecké články (na rozdíl od přírodních věd) tím hlavním oborově relevantním výstupem. Tím jsou odborné knihy. Jejich kvalita se bibliometrickými nástroji vůbec hodnotit nedá. Proto jsme Modul 2 v té podobě, jak byl aplikován na začátku implementace Metodiky 17+, úplně odmítli používat pro hodnocení humanitních věd (jako jediný z odborných panelů) a opakovaně jsme (v každé závěrečné roční zprávě) žádali o to, aby pro naše vědní obory byl Modul 2 doplněn o specifický hodnotící postup, jehož vznik předpokládala jak samotná Metodika 17+,³¹ tak i její uživatelská příručka, kde jsou podrobněji upřesněny jednotlivé postupy.³²

Po prvním roce hodnocení jsme tedy mohli oprávněně konstatovat, že v oboru historie vlastně žádné hodnocení neproběhlo. V Modulu 1 se hodnotily jen výsledky, posuzované podle kritéria společenské relevance (a těch bylo v historických vědách minimum, navíc oborově většinou nevýznamných) a bibliometric-

---

31 „... V oborech, kde výstupem jsou zejména knihy a časopisecké výstupy nepodchycené v mezinárodních databázích, stejně jako pro výsledky aplikovaného výzkumu a vývoje, bude hlavním zdrojem Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (dále jen „IS VaVaI“)....“, viz Metodika hodnocení, 2018 (viz výše pozn. č. 3), zde část 1.2 Modul 2 – Výkonnost výzkumu, s. 12.

32 „...Modul 2 – výkonnost výzkumu: Vedle bibliometrických údajů, které budou obsahovat kompletní produkci výsledků VO v jednotlivých oborech (FORD, WoS Categories) za hodnocené období, tj. časopisecké a konferenční publikace (zdrojem budou zejména mezinárodní databáze WoS a SCOPUS), budou zpracovány i další publikační výstupy, a to zejména knihy a časopisecké výstupy nepodchycené v mezinárodních databázích (důležité zejména pro hodnocení společensko-vědních oborů). Důležitým parametrem zjišťovaným Modulem 2 pro hodnocení daných VO je i objem a struktura získaných prostředků na VaVaI a počty a skladba jejich pracovníků....“ Viz Uživatelská příručka pro výzkumné organizace, členy Odborných panelů, externí hodnotitele a poskytovatele institucionální podpory VaVaI – Postup hodnocení výsledků dle Metodiky 2017+, s. 6. Dostupné on-line na <https://www.vyzkum.cz/>, složka „Hodnocení VaV“, podložka „Metodika 2017+“, zde pdf příloha „M17+ uživatelská příručka“.

kou analýzu Modulu 2 jsme úplně odmítli akceptovat jako podklad zcela konfu-
zní.³³

Ani v druhém roce hodnocení žádný významný systémový posun nenastal. Pouze v (M1) proběhlo také hodnocení výsledků, které měly být posuzovány podle přínosu k poznání, a to za dva roky (tj. společně výsledky ze sběru dat 2016 a 2017, vykázané ze strany VO v letech 2017 a 2018 a hodnocené OP6 v průběhu roku 2019). Teprve z této skupiny výsledků bylo možné alespoň nějaký obraz o situaci v oboru historie vytvořit, nikoli však věrohodné hodnocení.

Zásadní zvrat ale přinesl konec roku 2019. To už jsem žil v představě, že náš odborný panel se svého úkolu za druhý rok zhostil se ctí, ostatně závěrečnou zprávu za celý panel jsem zpracoval už v září 2019.³⁴ Chystanou závěrečnou schůzku před-
sedů odborných panelů, představitelů RVVI, KHV a Odboru hodnocení Úřadu vlády, která byla naplánována na 22. listopadu 2019 na Úřadu vlády, jsem proto očekával jen v režimu příjemné společenské události. O to větší bylo moje překva-
pení (stejně jako všech ostatních předsedů), když jsme byli až tento den pověřeni zpracováním analýzy výsledků prvních dvou let implementace M17+ v modulech 1 a 2.

Nově zadaným úkolem bylo vytvoření podkladů, na jejichž základě mělo vzniknout kvalitativní oborové škálování, a to přednostně v segmentu veřejných vysokých škol. Vzhledem k blížícímu se termínu jednání tripartity³⁵ se zástupci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (jakožto poskytovatele DKRVO pro všechny vysoké školy) byl vznesen požadavek na vypracování výše zmíněné analýzy

---

33 Petr VOREL, *Komentář k 1. fázi implementace Modulu-1 a Modulu-2 Metodiky17+ v průběhu roku 2018 v 6. vědní oblasti (fórdy 6.1 až 6.5)*, 28. 6. 2018, závěrečná zpráva OP6 po prvním roce hodnocení; veřejně dostupné na <https://hodnoceni.rvvi.cz>, hierarchicky strukturované složky „Hodnocení 2017“ – „OBORY Vybrané výsledky – komentáře Odborných panelů“, zde příloha (pdf) „Humanities and the Arts“.

34 Petr VOREL, *Komentář k 2. roku implementace Modulu-1 Metodiky17+ v průběhu roku 2019 v 6. vědní oblasti (výsledky z roku 2017, vykázané v roce 2018)*, 10. září 2019, závěrečná zpráva OP6 po druhém roce hodnocení; veřejně dostupné na <https://hodnoceni.rvvi.cz>, hierarchicky strukturované složky „Hodnocení 2018“ – „MODUL 1“ – „Komentáře Odborných panelů“, zde příloha (pdf) „Humanities and the Arts“.

35 Na konci každého roku probíhá projednání hodnocení na národní úrovni s poskytovatelem (tzv. tripartita), tedy trojstranné jednání, jehož se účastní zástupci poskytovatele, zástupci Odboru RVVI z Úřadu vlády a předsedové odborných panelů. Účelem tohoto jednání je srovnat výsledky vnitřního hodnocení, které provádí poskytovatel, s údaji, které vycházejí z hodnocení celostátního. Za humanitní vědy jsem se pravidelně účastnil těchto tripartitních jednání s Akademií věd, Ministerstvem kultury a MŠMT. Právě tripartita s MŠMT byla vždy nejsložitější, protože tento poskytovatel nemá vytvořen systém cyklického vnitřního hodnocení.

a termín byl stanoven do 2. 12. 2019. Převedeno do srozumitelného jazyka: Na předsedy odborných panelů byla 22. 11. 2019 vložena základní odpovědnost hodnocení VO na celostátní úrovni podle (M1) a (M2), měli na to dva týdny a výsledkem mělo být označení každé oborově příslušné VO písmenem (A, B, C, D), podle kterého by pak mohlo být provedeno tzv. indikativní škálování na úrovni celé VO.

Do té doby jsme jako předsedové odborných panelů vůbec netušili, že bychom měli provádět na základě získaných dat v rámci svých odborných panelů také konkrétní hodnocení VO. V této záležitosti (kdo konkrétně má vlastně hodnotit a navrhopvat podle nějakého klíče výsledné „známky“) je znění Metodiky17+ nejednoznačné, ale určitě to neměli být předsedové odborných panelů, v tom je text jasný „...*Odborný panel je skupina odborníků, kteří koordinují recenzní posuzování vědeckých výstupů zařazených do jim věcně příslušného oboru. Panel je řízen předsedou a místopředsedou. Členové odborného panelu zajišťují distribuci výsledků k recenznímu posouzení externím hodnotitelům a rozhodují ve sporných případech. Zároveň připravují souhrnný odborný komentář k výsledkům, které byly v rámci jejich oboru posouzeny pomocí Nástroje 1 – bibliometrická analýza...*“³⁶ Víc po nás během prvních dvou let hodnocení skutečně nikdo nechtěl, podobně jako v předchozí Metodice13+, kde jsme také pouze zajišťovali hodnocení dílčích výstupů, ale nebylo v naší kompetenci vyjadřovat se ke kvalitě VO v daném oboru.

Můžeme se jen dohadovat, že podle původní představy tvůrců Metodiky17+ mělo být tím hlavním hodnotícím orgánem nově ustavené a velkoryse personálně zajištěné Oddělení pro hodnocení VaVaI, vytvářející na Úřadu vlády České republiky součást Odboru Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Na počátku hodnocení zde mělo vzniknout pět služebních míst, postavených v úřednické hierarchii velmi vysoko: vedoucí na úrovni „vrchní vládní rada“ (což není označení kvalifikace, ale nejvyšší 16. platové třídy, do které může být státní zaměstnanec zařazen), ostatní na pozici „vládní rada“. Toto reprezentativní zastoupení mělo zaručit, že příslušné oddělení bude schopné řádně plnit všech šest hlavních úkolů, které mu Metodika17+ ukládá, včetně „...*provádění každoročního hodnocení všech VO podle vybraných indikátorů Modulu 1 a Modulu 2...*“³⁷

Původní velkorysá představa o personálním zajištění daného oddělení však zřejmě nebyla naplněna. Technické zázemí hodnocení zajišťoval (v rámci možností dobře) na Úřadu vlády jen malý tým, řízený Mgr. Ing. Kateřina Miholovou, PhD. To nebylo grémium, které by mohlo být schopno vyjadřovat se zodpovědně k otáz-

---

36 Viz pozn. č. 3, s. 17.

37 Tamtéž, s. 15.

kám vědecké kvality výzkumných organizací. Přenesení hlavních evaluačních závěrů v rámci celostátního hodnocení (M1) a (M2) na předsedy odborných panelů se tak stalo sice nečekaným, ale v té chvíli zřejmě jediným rozumným řešením.

Na to téma probíhala už 22. listopadu 2019 poměrně bouřlivá diskuse, ve které jsme jako předsedové panelů upozorňovali na chybějící základní data, která potřebujeme pro splnění takového úkolu.³⁸ Šlo především o segment vysokých škol, u nichž (na rozdíl od Akademie věd či Ministerstva kultury) není na úrovni poskytovatele (MŠMT) vytvořen vlastní interní evaluační systém. Mohli jsme logicky předpokládat, že jakákoli neúplná data, která vzejdou z Metodiky 17+ ve fázi její počáteční implementace, mohou negativně ovlivnit financování vysokých škol na dlouhou dobu. Na tuto námitku jsme dostali odpověď, že výsledky Metodiky 17+ s financováním vysokých škol rozhodně provázány být nemohou (jak tomu bylo u Metodiky 13+), že jde jen o pracovní verzi. Ať si s tím předsedové panelů poradí, jak umí. Nějaké závazné škálování jsem jako předseda panelu odmítl zpracovat; na základě dat, která byla po dvou letech pro humanitní obory k dispozici, bylo možné jen identifikovat základní trendy.³⁹

---

38 Neměli jsme k dispozici ani údaje o personálních kapacitách hodnocených VO (tedy kolik pracovníků se na vzniku hodnocených výsledků podílelo), ani o tom, jaké vědní obory jsou na té či oné vysoké škole rozvíjeny. V případě velkých univerzit (UK Praha, MU Brno, UP Olomouc) se dalo předpokládat, že mají být hodnoceny ve všech vědních oborech, ale u ostatních tato jistota chyběla. Předseda panelu si tak nemohl být jist, zda jsou absence výsledků či jejich špatná struktura v některém oboru skutečně důsledkem nízké vědecké úrovně daného pracoviště, nebo se na sběru dat odráží jednoduchá skutečnost, že se daný obor na hodnocené škole vůbec nerozvíjí nebo z hlediska její struktury není důležitý. To se skutečně nedá vyčíst ani z webových stránek dané univerzity. V dané situaci jsem žádal alespoň o to, aby nám byly poskytnuty údaje o tzv. rámci výzkumných aktivit. To byl materiál, který každá veřejná vysoká škola zpracovávala na podzim 2018 jako povinnou přílohu k roční aktualizaci svého strategického záměru. Z rámce výzkumných aktivit se dalo zjistit, který obor je pro tu či onu školu (podle jejího vlastního rozhodnutí) důležitý, a zda se dané pracoviště v tomto oboru zaměřuje na výzkum základní či aplikovaný. O existenci tohoto materiálu (který byl v té době na úrovni celé republiky k dispozici na MŠMT) jsem věděl, protože jsem jako prorektor na Univerzitě Pardubice zodpovídal za jeho zpracování. K poskytnutí těchto základních dat odborným panelům však tehdy nedošlo. Věcně relevantní informace tohoto typu bude pro účely hodnocení obsahovat relativně podrobné tzv. oborové portfolio, které každá veřejná vysoká škola zpracovává v současné době.

39 Petr VOREL, *Výhodnocení informačního potenciálu M17+ pro oborové členění VO v rámci 6. vědní oblasti za první dva roky implementace M17+ (data pro VVŠ)*, Pardubice 30. listopadu 2019 (archiv autora). Tento materiál se nestal součástí zveřejněné dokumentace. Obsahuje i údaje, týkající se dílčích oborů. Takto detailní informace nebyly průběžně zveřejňovány a nestaly se součástí veřejně dostupné dokumentace ani po ukončení celého pětiletého období.

Hektický závěr druhého roku implementace Metodiky17+ však přinesl důležitě změny v dalším roce, takže od třetího roku probíhalo hodnocení s významným posunem v obou modulech.

Modul 2 zůstal sice omezen jen na bibliometrické analýzy, ale ty byly prováděny nově nikoli podle tzv. impakt faktoru, ale podle jiného kritéria (citační analýzy). Humanitních věd se však tato změna netýkala, neboť se nic nezměnilo na skutečnosti, že mechanické bibliometrické analýzy, poskytované ze strany provozovatelů databází WoS či SCOPUS, nejsou pro humanitní vědy k hodnocení použitelné.

U Modulu 1 došlo k zásadní změně v několika ohledech.

Jednak už nadále nebyl okruh výběru excelentních výsledků omezen jen na předchozí rok sběru dat, ale VO mohly vybírat z pětiletého období. To dává smysl, neboť u excelentních výsledků (u výzkumu základního i aplikovaného) hodnocení vyžadovalo i ohlasy, kterými mohla být míra excelence doložena, což z roku na rok obvykle nejde.

Také bylo zrušeno nesmyslné omezení, že do M1 mohou VO vykazovat jen výsledky nebibliometrizable. Modul 1 tak konečně získal rozumnější podobu, i když pochopitelně nelze popřít, že datová základna pro první dva roky hodnocení byla zcela odlišná, než v posledních třech letech.

Výrazně se zvýšily možnosti členů panelu, kteří od třetího roku mohli provádět korekce v těch případech, kdy shledali nějakou nesrovnalost. Panel také na konci hodnotícího období musel provádět tzv. váhování, aby nedocházelo k nějakým výrazným výkyvům v důsledku nerovnoměrně nastavené kvalitativní latky u jednotlivých externích hodnotitelů. Externí hodnocení i nadále zůstalo základem pro udělenou známku, ale panel přebíral větší zodpovědnost za výsledné hodnocení, do kterého mohl v případě nutnosti zasáhnout. Všechny případné korekční zásahy jsou prováděny slovním zdůvodněním a jsou veřejně dostupné, stejně jako texty hodnocení externích posuzovatelů. Tím získal celý systém větší věrohodnost.

Ani v průběhu třetího až pátého roku sice KHV nevyšla vstříc našim požadavkům na vytvoření nějakého mechanismu, kterým by bylo umožněno získání plnohodnotných dat v Modulu 2 i pro humanitní vědy (tento požadavek se opakuje v každé meziroční zprávě). Významným krokem vstříc se stalo rozšíření počtu výsledků, které mohou VO vykazat do M1. Jde o kvótu navíc, která je přednostně vyhrazena pro nebibliometrizable výsledky ze společenských a humanitních věd (číselně je definována jako 5 % z počtu nebibliometrizable výsledků, vy-

kázaných do RIV-u). Tím se původní kvóta (za každých 10 milionů z DKRVO jeden výsledek) výrazně rozšířila. Záleželo však na každém pracovišti, jak si s přidělenými „kvótami“ pro M1 poradilo.

V průběhu hodnocení jsme museli některá rozhodnutí koordinovat i mezi oborově, tedy napříč odbornými panely, tak aby byl zaručen rovný přístup.

Jednou z takových otázek bylo například organizování vědeckých konferencí, které některé VO vykazovaly jako významný přínos k poznání. Jednotlivé panely takové výsledky na počátku hodnotily rozdílně. Až v průběhu hodnocení jsme postup koordinovali tím způsobem, že samotná organizační činnost k poznání přispět nemůže. Přínosem jsou vědecké příspěvky, které na konferenci zaznívají, nikoli samotné zorganizování. I zorganizování vědecké akce pochopitelně může být vykázáno jako výsledek do (M1), ale kritériem posuzování by měla být jeho společenská relevance (pokud je prokazatelná), nikoli vědecký přínos.

Dalším diskutovaným problémem byly „technické pětky“, tedy hodnocení nejnižší známkou, které však neodráželo vědeckou kvalitu příspěvku, ale nějakou triviální chybu na straně vykazující VO. Nejčastěji se jednalo o dvě chyby: 1) Vykazovaný publikační výsledek nebyl k hodnocení předložen ve volně dostupné elektronické formě (nemuselo jít o režim open-access, stačil připojený „pdf“ soubor). V takovém případě jsme museli udělit hodnocení „5“, i když šlo třeba o knihu, kterou jsme dobře znali. Stejný postup musel být dodržen pro všechny obory stejně, takže pokud si příslušný zodpovědný pracovník VO, která dodávku dat odesílala, pečlivě nekontroloval, že mají všechno v pořádku, měli smůlu. Nebylo možné žádné datové soubory do systému dodatečně doplňovat, jen byla na straně Úřadu vlády provedena kontrola, zda k chybě nedošlo na straně hodnotícího systému. 2) Druhou nejčastější chybou byl nesoulad mezi vykázanými daty a skutečným obsahem vykazovaného výsledku. Odborný panel nemohl měnit oborovou atribuci, kterou výsledku dala sama VO. Pokud se v takovém případě někdo na straně VO spletl a výsledek byl k hodnocení zaslán jinému panelu, než kterému oborově náležel, tak mu bylo uděleno také hodnocení „5“ v důsledku chybné oborové atribuce. Stejným způsobem byly hodnoceny stupněm „5“ jako neoprávněně vykázané výsledky ty případy, kdy VO vykazovala jako svůj excelentní výsledek knihu či studii, u níž byla uvedena autorova afiliace k úplně jiné instituci, než která výsledek vykazovala. Takové případy se skutečně vyskytly.

Nejsložitější však byly ty případy, kdy jsme udělovali hodnocení „N“, tedy výsledek byl vyřazen z hodnocení bez udělení „známky“. Takové hodnocení mohlo být uděleno jen v případě, kdy byl výsledek po technické stránce vykázán v pořádku.

ku, ale nesplňoval základní pravidlo, podle kterého v případě výsledku vykázaného jako excelentní do (M1) musí být vykazující VO jeho výhradním nebo hlavním tvůrcem. Toto logické pravidlo (platné opět pro všechny odborné panely) mělo především v technických a přírodních vědách zamezit tomu, aby VO do (M1) masově vykazovaly skvěle hodnocené výsledky, které byly výsledkem práce mnohočetných autorských kolektivů. I takové výsledky pochopitelně do (M1) mohou patřit, ale v takovém případě musí VO v doprovodném komentáři věrohodně vysvětlit a prokázat svoji roli hlavního tvůrce. V historických vědách jsme proto museli zvláště v pátém roce hodnocení udělit těch hodnocení „N“ relativně mnoho. V tomto roce se k hodnocení sešlo několik velmi kvalitních odborných knih, u nichž však příslušné VO neměly na jejich přínosu k poznání hlavní podíl. Sama skutečnost, že VO výrobu takové knihy financuje nebo vykazuje konferenční sborník v rámci nějakého svého projektu, ještě neznamená, že může za výsledek své vědecké činnosti vydávat textové pasáže autorů, kteří mají úplně odlišnou institucionální afiliaci.

Hodnotící systém má pro (M1) vytvořenu i dostatečnou pojistku pro případ, že by odborný panel udělal nějakou chybu. Každoročně po zveřejnění výsledků mohou VO vznést námitky, kterými se odborný panel musí zabývat. Pro humanitní vědy může být potěšující, že námitky, které nám byly zaslány, se každý rok pohybovaly jen v řádu jednotek pro celý odborný panel. Většinou šlo ale ze strany namítajících VO o námitky zmatečné nebo neprůkazné. Za celou dobu hodnocení podle Metodiky17+ jsme doporučili vyhovět jen jedné z námitek, ta se ale netýkala oboru historie.

Výsledky, které vzešly z činnosti našeho odborného panelu, byly průběžně zveřejňovány a stále jsou volně k dispozici na webových stránkách.⁴⁰ Nevíme však, zda tyto informace budou pro případné další badatele k dispozici i v budoucích desetiletích a staletích. Z tohoto ohledu je tištěné médium stále jistějším zdrojem přenosu informací, což asi není nutné historikům zvláště vysvětlovat. Proto si dovolím připojit i dvě souhrnné tabulky, aby byla zřetelnější struktura a rozsah činností, které s popisovaným hodnocením souvisejí.

Prvním z nich je souhrnný výsledek hodnocení (M1) humanitních věd za rok 2022, aby bylo zřejmé proporční rozložení výsledků v rámci humanitních oborů i jejich hodnocení:

---

40 <https://hodnoceni.rvvi.cz>

FORD 6 – Humanitní vědy	Udělená hodnocení						celkem
	1	2	3	4	5	N	
6.1 Historie a archeologie	13	54	47	6	4	16	140
6.2 Filologie a literární vědy	5	46	39	13	3	3	109
6.3 Filosofie, etika a religionistika	8	38	27	4	1	–	78
6.4 Umění a dějiny umění	4	32	41	17	7	2	103
6.5 Ostatní humanitní vědy	–	1	2	1	2	–	6
celkem	30	171	156	41	17	21	436

Druhá z připojených tabulek zachycuje souhrnný kumulativní přehled hodnocení výzkumných organizací v oboru 6. 1 Historie a archeologie za celých pět let hodnocení podle Metodiky17+. Jsou to data, která si každý může sám generovat z uvedených webových stránek, ale pro pohodlné čtenáře si je dovoluji na tomto místě přehledně shrnout. Vybral jsem jen údaje pro vysoké školy. Pro ně je tento přehled zvláště důležitý proto, že pouze tato data (vzniklá hodnocením v M1) se stala podkladem pro celostátní hodnocení v rámci našeho oboru. Konkrétní výsledky zveřejnit zatím nesmím,⁴¹ ale vcelku logicky se dají odhadnout podle proporcí udělených hodnocení.

V případě ústavů Akademie věd a muzeí a dalších institucí zřizovaných ministerstvem kultury neměly výsledky našeho hodnocení takový význam, protože (správně a logicky) posloužily jen jako podklad pro srovnání s daty, která poskytly vnitřní evaluační systémy těchto poskytovatelů. Protože však MŠMT žádný takový koordinovaný systém k dispozici zatím nemá, mohla k hodnocení kvality výsledků historických věd v celostátním měřítku být použita pouze tato data.⁴²

41 I po pátém roce hodnocení bylo ze strany KHV rozhodnuto, že zveřejněno bude pouze souhrnné hodnocení za celou vědní oblast (tedy v případě našich oborů za všechny humanitní vědy dohromady), nikoli ještě hodnocení konkrétních oborů.

42 Do přehledu nezahrnuji ty vysoké školy, které v historických vědách vykazovaly jen ojedinělé výsledky ve statisticky zanedbatelném počtu (např. České vysoké učení technické v Praze, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze či Univerzita T. Bati ve Zlíně). V příložené tabulce jsou školy řazeny sestupně podle počtu výsledků, vykázaných v oboru 6.1 Historie a archeologie do (M1).

Obor 6.1 Historie a archeologie	Udělená hodnocení						celkem
	1	2	3	4	5	N	
Univerzita Karlova Praha	10	63	76	30	5	4	188
Masarykova Univerzita Brno	5	37	60	34	6	2	144
Univerzita Palackého Olomouc	2	18	14	7	5	0	46
Univerzita Pardubice	2	14	13	1	0	0	30
Jihočeská univerzita České Budějovice	3	11	14	0	1	0	29
Západočeské univerzita Plzeň	1	8	10	5	2	1	27
Ostravská univerzita	1	8	15	0	0	0	24
Univerzita Hradec Králové	1	9	7	2	2	0	21
Univerzita J. E. Purkyně Ústí nad Labem	1	11	4	2	0	0	18
Slezská univerzita v Opavě	0	4	8	4	0	0	16

A kdo konkrétně měl těch pět let hodnocení výsledků historické vědy na starosti? Na počátku hodnocení byla garantkou hodnocení vybraných výsledků (M1) historička prof. PhDr. Michaela Hrubá, PhD. (FF Ústí nad Labem) a garantem bibliometrie (M2) byl archeolog doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc. (Archeologický ústav AV ČR Praha).

Na tomto místě si dovoluji zvláště poděkovat jim oběma, neboť na nich ležela hlavní tíže a nejvíce práce (tím se nezříkám odpovědnosti za celkový výsledek, za ten vždy zodpovídá předseda panelu). Do (M1) bylo v historických vědách vykazováno vždy nejvíce výsledků, takže výběr externích hodnotitelů, následnou supervizi všech zasílaných posudků a přípravu podkladů pro závěrečné váhování mohl zvládnout jen historik (v tomto případě tedy historička) s mimořádnými zkušenostmi, což bylo v případě prof. Hrubé zajištěno nade vší pochybnost. Doc. Jiráňovi patří hlavní zásluha za to, že se nám společně podařilo ustát trvalý tlak na to, abychom i pro historické vědy akceptovali bibliometrické nástroje. Jeho skvělé rozborů nesmyslných bibliometrických analýz, které nám byly opakovaně předkládány, jsou postaveny logicky a s argumentací zkušeného vědce, který má široký mezinárodní rozhled. Tento postoj byl o to cennější, že formálně právě u archeologie vycházely bibliometrické analýzy skvěle. Podle nich je naše archeologie (která díky používaným technologiím přeci jen spolupracuje s technickými a přírodovědnými obory

více, než samotná historie) kvalitativně výrazně nad evropským průměrem. Přes tyto prvoplánově lákavé výsledky si i archeologická část našeho panelu zachovala racionální přístup a také (ve shodě s ostatními humanitními vědami) bibliometrické nástroje odmítla. Vzhledem k velkému počtu výsledků a jejich dvojí specializaci jsme provedli (jakmile to systém umožnil) rozdělení garancí u (M1), kde měli tuto agendu na starosti společně prof. Hrubá (historie) a doc. Jiráň (archeologie). Do odborného panelu byl pak pro hodnocení historických věd jmenován prof. PhDr. Aleš Zářický, PhD. (Ostravská univerzita), který od doc. Jiráňe převzal garanci bibliometrické analýzy. Členem hodnotícího panelu humanitních věd byl z historiků ještě prof. PhDr. Tomáš Krejčík, CSc. (Masarykova Univerzita Brno), který garantoval hodnocení vybraných výsledků (M1) v případě ostatních humanitních věd (6.5).

Co dál?

Historické vědy patří z hlediska celkového objemu produkováných vědeckých výsledků mezi nejsilnější.⁴³ Jen za rok 2022 byl obor „historie“ třetím nejproduktivnějším vědním oborem v České republice (s počtem 2018 vykázaných výsledků), hned za informatikou a počítačovými vědami (2475) a právními vědami (2149).⁴⁴ Samotný počet vykázaných výsledků je však údajem, který neříká nic o jejich vědecké kvalitě.

Současný systém hodnocení výsledků historických věd v rámci Metodiky17+ už po pěti letech poskytuje srovnatelná data, ale má svoje úskalí.

Prvním problémem, který byl otevřen i v rámci diskuse k tomuto tématu,⁴⁵ je skutečnost, že tento systém nemusí podchytit všechny kvalitní výstupy. Záleží na samotné VO, které ze svých výsledků do (M1) přihlásí. Jen ty přihlášené se hodnotí. Pokud některá VO nemá dobře zavedený systém vlastního vnitřního hodnocení, pak se může stát, že některý z významných výsledků zůstane úplně opomenut. V tom byl předchozí systém hodnocení v Metodice13+ důslednější, protože jím v historických vědách automaticky procházely všechny publikační výstupy, vykázané do databáze RIV.

Pro historické vědy zatím nebyl vytvořen nástroj, kterým by bylo možné hodnotit celkovou výkonnost výzkumu, tedy Modul 2. Bibliometrické nástroje po-

---

43 Tj. výsledků vykázaných do databáze RIV, u kterých je nový vědecký přínos jednou z podmínek, stanovených v definici druhu výsledku. Nepatří sem tedy popularizační texty či texty jiného typu.

44 Viz www.vyzkum.cz, zde složka „Informační systém“, podsložka „Vyhodnocení sběru RIV 2022“ (stav k 7. 1. 2023).

45 Tato studie je rozšířenou verzí stejnojmenného referátu, předneseného na 12. sjezdu českých historiků v Ústí nad Labem 20. září 2022.

užitečné nejsou a jiné řešení schváleno nebylo. O jiných možnostech jsme poměrně často jednali především s prof. Ing. Štěpánem Jurajdou, PhD.,⁴⁶ který se jakožto člen RVVI velmi intenzivně zabýval právě návrhy různých řešení, kterými by bylo naplněno zadání Metodiky17+ v Modulu 2 v případě společenských a humanitních věd. Zatím však v této záležitosti žádný významný posun nenastal.

Předpokládáme však, že i v tomto směru se Metodika17+ bude vyvíjet, zvláště s přihlédnutím k tomu, že dřívější bibliometrické nástroje už jsou v mezinárodním vědeckém světě (i v přírodních vědách) obecně odmítány jako nástroj hodnocení vědy.⁴⁷ Ony se ty různé indexy a žebříčky ve vědě už staly v posledních letech spíše otázkou marketingovou a pochopitelně i záležitostí velmi lukrativního byznysu. Tyto obavy shrnoval již v roce 2015 tzv. Leydenský manifest, ve kterém je na celoevropské úrovni definováno několik hlavních zásad, které by měly evaluační systémy zachovávat, aby se vyhnuly zneužití scientometrických výstřelků.⁴⁸ Diskuse na toto téma uvnitř vědecké komunity velmi intenzivně pokračuje a získává zřetelnější kontury, jak je zřejmé z nově formulované deklarace z roku 2022, nazvané The Agreement on Reforming Research Assessment.⁴⁹

---

46 Prof. Ing. Štěpán Jurajda, PhD., velmi zasvěceně komentoval tyto záležitosti i v rámci 12. sjezdu českých historiků, kam byl pozván jako host na jednání kulatého stolu (úterý 20. 9. 2022; ve sjezdovém programu J-3 S01), nazvaného Humanitní vědy v kontextu hodnocení výzkumných organizací a jejich financování. Jednání tohoto kulatého stolu moderoval autor těchto řádků, dalšími pozvanými hosty byli členové odborného panelu prof. PhDr. Michaela Hrubá, PhD. a doc. PhDr. Luboš Jiráň, CSc.

47 Ondrej MAJER, *M17+ a aktuální problémy hodnocení*, power-pointová prezentace, Konference RVŠ, Praha 15. 12. 2022 (archiv autora).

48 www.leidenmanifesto.org/uploads/4/1/6/0/41603901/leiden_manifesto_cz.pdf.

49 www.scienceurope.org/news/rra-agreement-final.

How to evaluate the quality of a historian's scientific work (Evaluation of the results of Czech historical science according to Methodology 17+ for 2016–2020)

PETR VOREL

This study builds on from the author's previous text published in 2018. In it, the author provided an analysis of the evaluation of science and research in history within the framework of the previous evaluation model called Metodika13+, applied in the Czech Republic to evaluate the results of science and research from 2013 to 2015. The author served as the president of the evaluation expert panel both in the case of the previous system and in the framework of the newly introduced so-called Methodology 17+, according to which the results for a five-year period (2016–2020) were assessed.

Based on the publicly available documentation and his own experience, the author reconstructs the general context in which the transition from the earlier methodology to the newer one took place, with a deliberate disruption of continuity. The earlier evaluation was based on an annually updated point system, which was directly linked to the funding of science and research in the framework of the redistribution of institutional funds. The aim of the new evaluation was to create a five-year module evaluation cycle starting in 2017, the result of which would be the qualitative scaling of individual research organisations, which would serve individual providers as a tool for the subsequent redistribution of the state aid for the long-term conceptual development of the research organisation. On a national scale, the evaluation took place in two modules, focusing on the quality of selected results (M1) and the productivity of the research (M2). The evaluation of the other three areas was provided by specific providers: social relevance (M3), viability (M4), and strategy and concept (M5).

In this system, history was assessed (history and archaeology jointly) as a component of the scientific area, "Humanities". However, in the course of five-year period, this evaluation took place only in the category of the quality of selected results. The current bibliometric tools that were chosen for the evaluation of overall research productivity (providing data from the Web of Science and SCOPUS databases) are not a suitable tool for the humanities, which has been proved repeatedly in the Czech Republic as well.

Translation by Sean Miller

DO TOHOTO ČÍSLA PŘISPĚLI

---

doc. PhDr. Dana DVOŘÁČKOVÁ-MALÁ, Ph.D.

Historický ústav AV ČR, v. v. i.

Prosecká 809/76

CZ-190 00 Praha 9

dvorackova@hiu.cas.cz

prof. PhDr. Milan HLAVAČKA, CSc.

Historický ústav AV ČR, v. v. i.

Prosecká 809/76

CZ-190 00 Praha 9

hlavacka@hiu.cas.cz

prof. PhDr. Jaroslav PÁNEK, DrSc., dr.h.c.

Historický ústav AV ČR, v. v. i.

Prosecká 809/76

CZ-190 00 Praha 9

panek@hiu.cas.cz

prof. PhDr. Jiří PEŠEK, CSc.

Katedra historických věd

Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Pátkova 2137/5

CZ-182 00 Praha 8

jiripesek203@seznam.cz

PhDr. Jan SLAVÍČEK, Ph.D.

Historický ústav AV ČR, v. v. i.

Prosecká 809/76

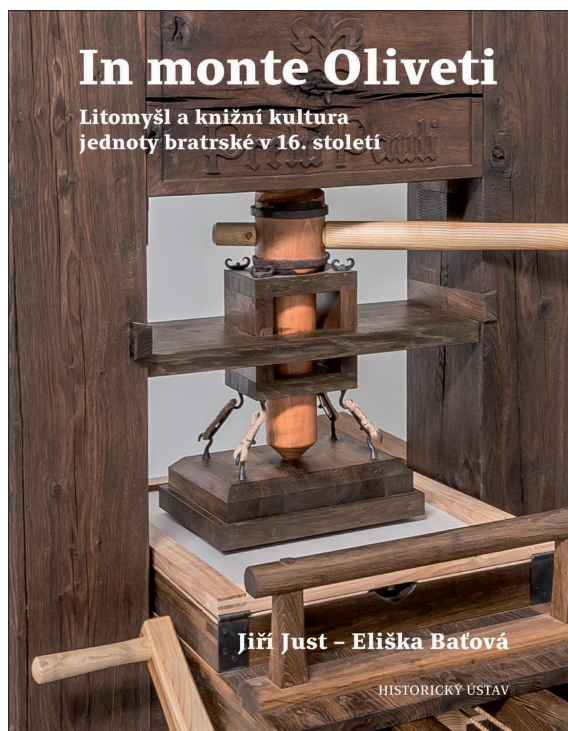
CZ-190 00 Praha 9

slavicek@hiu.cas.cz

prof. Dr. Alain SOUBIGOU
Université de la Sorbonne Paris 1
12 Place du Panthéon
FRA-75231 Paris
FRANCE
Alain.Soubigou@univ-paris1.fr

doc. JUDr. Marek STARÝ, Ph.D.
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
nám. Curieových 901/7
CZ-116 40 Praha 1
starym@prf.cuni.cz

prof. PhDr. Petr VOREL, CSc.
Filozofická fakulta Univerzity Pardubice
Studentská 84
CZ-532 10 Pardubice
petr.vorel@upce.cz

Jiří JUST – Eliška BAŤOVÁ

In monte Oliveti.

Litomyšl a knižní kultura jednoty bratrské v 16. století

Historický ústav AV ČR

Praha 2022, 200 s.

ISBN 978-80-7286-401-0

Možnost objednání

na <http://obchod.hiu.cas.cz/shop/>

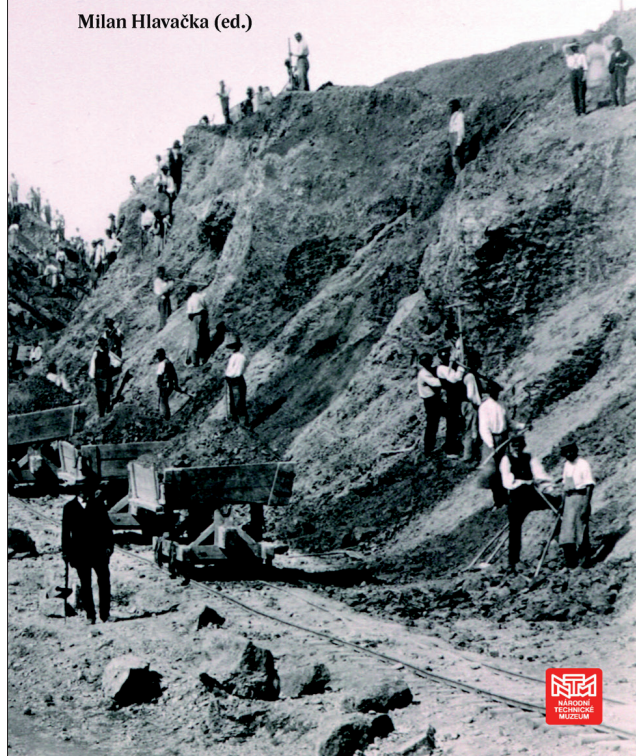
Publikace vznikla v rámci dlouhodobého výzkumu dějin knižní kultury jednoty bratrské, který probíhá v Historickém ústavu AV ČR. Její první část shrnuje některé konkrétní výsledky tohoto výzkumu a obsahuje čtyři studie. První je věnována dějinám sboru jednoty bratrské v Litomyšli a pokouší se nalézt odpověď na otázku, za jakých podmínek se z litomyšlského sboru jednoty vytvořilo jedno z předních center této svěbytné české protestantské konfese. Druhá pojednává o životě a díle Adama Bakaláře, literárně aktivním členu litomyšlského sboru, který současně působil v úřadech zdejší městské správy. Třetí studie pojednává o vzniku a významu Bible kralické a čtvrtá se zabývá hudební kulturou jednoty bratrské v 16. století.

Druhá část publikace je zpracována ve formě kritického výstavního katalogu a zachycuje většinu exponátů výstavy „In monte Oliveti. Litomyšl a knižní kultura jednoty bratrské v 16. století“, kterou uspořádalo v létě 2019 Regionální muzeum v Litomyšli. Jednotlivá hesla jsou tematicky rozdělena do tří částí, které představují Litomyšl v době zdejšího působení jednoty bratrské, litomyšlský knihtisk v 16. století a knižní kulturu jednoty bratrské v celém předbělohorském období, v níž vynikají zejména biblické a kancionálové tisky.

Eduard Bazika

Mé paměti

Milan Hlavačka (ed.)

Milan HLAVAČKA (ed.)
Eduard Bazika. Mé paměti
Národní technické muzeum
Praha 2022, 495 s.
ISBN 978-80-7037-370-5

Stavitel železnic Ing. Eduard Bazika (1830–1914) je nedocenenou postavou v oboru české technické práce. Jeho paměti mohou tuto mezeru vhodně zacelit, protože obsahují cenné informace o jeho čtyřicetileté praxi u Společnosti státní dráhy a téměř dvacetileté činnosti v Železniční radě Zemského výboru království Českého, pro kterou posuzoval v podstatě všechny projekty místních drah. V těchto klíčových pozicích stál u počátků železničního podnikání v českých zemích. Jeho dlouholetá praxe mimo jiné ve funkci ředitele pražského stavebního odboru Společnosti státní dráhy a zkušební komisaře v oboru inženýrského stavitelství Českého učení technického, spojená s velmi kritickým ekonomickým myšlením, přikládají těmto pamětem mimořádný informační význam.

Jaroslav PÁNEK (ed.)
BOLLETTINO dell'Istituto Storico Ceco di Roma
Numero 13, Casa editrice „Historický ústav“
Praga – Roma 2022, 384 s.
ISBN 978-80-7286-411-9
Možnost objednání
na <http://obchod.hiu.cas.cz/shop/>

Bienálně vydávaná publikace Českého historického ústavu v Římě podává ve svém XIII. svazku panoramatický přehled výsledků českého bádání v římských, vatikánských i dalších italských archivech a knihovnách. Celkem 13 studií dokládá, že tento výzkum se týká všech období od pozdního středověku do druhé poloviny 20. století, ale že jeho těžiště jednoznačně spočívá v raném novověku. Texty z oblasti středověké diplomatiky na jedné straně a ke vztahům mezi Československem a Vatikánem, resp. k české účasti na I. a II. vatikánském koncilu na straně druhé rámuji devět statí k dějinám 16.–18. století. Soustavná pozornost je věnována výzkumu nunciatury u císařského dvora v Praze na počátku 17. století a úloze jezuitského řádu v náboženských a kulturních dějinách českých zemí. Odrazem dlouhodobého monografického bádání jsou studie o dominikánské historiografii a o italském vlivu na hudební a architektonickou tvorbu v českých zemích. Tři studie naznačují, že výzkum není soustředěn pouze na bohemikální tematiku, ale významně zasahuje i do obecných dějin – papežské politiky v evropských konfliktech kolem poloviny a na konci 16. století a úlohy italských obchodníků ve střední Evropě. Rovněž 21 recenzí dokládá, že zájem českých historiků a historiků umění o Itálii je mimořádný a že se neomezuje na česko-italskou tematiku, ale že s využitím italských a vatikánských pramenů řeší podstatné problémy evropské historie.

Redakce

Vedoucí redaktorů | *Editors-in-chief*: Jaroslav PÁNEK – Jiří PEŠEK

Výkonný redaktor | *Managing Editor*: Vojtěch Szajko

Technický redaktor | *Administrative Editor*: Jaroslav Novotný

Vědecká rada | *Scientific Board*:

Zdeněk Beneš (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy); Václav Bůžek (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích); Milan Hlavačka (Historický ústav AV ČR); Martin Holý (Historický ústav AV ČR); Michaela Hrubá (Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem); Tomáš Knoz (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity); Robert Kvaček (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy); Jiří Lach (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci); Václav Ledvinka (Archiv hlavního města Prahy); Jiří Malíř (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity); Jan Němeček (Historický ústav AV ČR); Anna Pumpřová (Filozofická fakulta Ostravské univerzity); Svatava Raková (Historický ústav AV ČR); Eva Semotanová (Historický ústav AV ČR); Petr Sommer (Archeologický ústav AV ČR, Praha); Miroslav Šedivý (Fakulta filozofická Univerzity Pardubice); Petr Vorel (Fakulta filozofická Univerzity Pardubice); Josef Žemlička (Historický ústav AV ČR)

s redakčním kruhem | *with Editorial Board*:

Marie Buňatová (Historický ústav AV ČR); Ivan Hlaváček (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy); Zdeněk Hojda (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy); Miroslav Hroch (Praha); Magdaléna Pokorná (Historický ústav AV ČR); Ivan Šedivý (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy)

Mezinárodní vědecká rada | *International Scientific Board*:

Hugh L. Agnew (George Washington University, Washington); Joachim Bahleke (Universität Stuttgart); Detlef Brandes (Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf); Robert J. W. Evans (University of Oxford); Henryk Gmiterek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin); Wojciech Iwańczak (Towarzystwo Naukowe Warszawskie, Warszawa); Dušan Kováč (Historický ústav SAV Bratislava); Piotr M. Majewski (Uniwersytet Warszawski, Warszawa); Antoine Marès (INALCO – Institut national des langues et civilisations orientales, Paris); Ralph Melville (Institut für Europäische Geschichte, Mainz); Nicolette Mout (Universiteit te Leiden, Leiden); Taku Shinohara (Tokyo University of Foreign Studies); Alain Soubigou (Université Paris 1, Panthéon-Sorbonne); Thomas Winkelbauer (Universität Wien)

Návrh obálky a typografie | *Design*:

Jáchym Šerých

Vydává Historický ústav AV ČR, v. v. i. | *Published by the Institute of History of the Czech Academy of Sciences*

Adresa | *Address*:

Prosecká 809/76, CZ-190 00 Praha 9 – Nový Prosek. Tel.: +420 225 443 337

E-mail: cch@hiu.cas.cz

Tiskne Serifa, Jinonická 804/80, CZ-158 00 Praha 5.

Přijímání objednávek | *Distribution*:

Distribuci předplatitelům zajišťuje jménem vydavatele společnost SEND Předplatné spol. s r.o. Předplatné lze objednat prostřednictvím webového formuláře www.send.cz/cch, telefonicky na číslech 225 985 225 a 777 333 370, emailem na adrese send@send.cz, písemně na adrese SEND Předplatné, Ve Žlábku 1800/77, 193 0 Praha 9.

Distribuce pro Slovensko:

Magnet Press, Slovakia s. r. o., Šustekova 8, P. O. Box 17,

SK-851 04 Bratislava, tel.: 01/67201931-33, fax: 02/67201930, e-mail: predplatne@press.sk

Distribution rights in all remaining areas (with the exception of the Czech Republic and Slovakia):

Kubon and Sagner, Postfach 340108,

D-80328 München, Germany, fax: 089/54218218.

Jednotlivá čísla lze zakoupit též v Knihkupectví Academia (Václavské náměstí 34, Na Florenci 3, Národní 7, vč 110 00 Praha 1; nám. Svobody 13, 602 00 Brno) nebo přímo v Historickém ústavu AV ČR, v. v. i. (Prosecká 76, 190 00 Praha 9; j.kozohorska@hiu.cas.cz) či prostřednictvím distributora www.kosmas.cz.

ČČH vychází čtvrtletně | *ČČH is published quarterly.*

Toto číslo vyšlo v březnu 2023 | *This issue was published in March 2023.*

Cena jednotlivého výtisku: 130 Kč.

ERIH – European Reference Index for the humanities (Category A – International 1); SCOPUS

<https://www.hiu.cas.cz/periodika/cesky-casopis-historicky>

<https://www.hsozkult.de/journals/id/zeitschriften-433> <http://cejsh.icm.edu.pl>

<http://www.recensio.net/rezensionen/zeitschriften/cesky-casopis-historicky>

<http://www.proquest.com>

ISSN 0862-6111 (tištěná verze / print)

ISSN 2570-9208 (elektronická verze / electronic)